A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

UJABB KÖLTEMÉNYEK

IRTA

BARTÓK LAJOS.

Ára füzve 1 forint 20 krajczár. Diszkötésben 2 forint.

TARTALOM:

Kárpáti emlékek. Előhang. — Viszontlátás. — A természetben. — Hogy torlanak föl. Ha a kemény emberszívektől. — Völgybe le, hegyre föl. — Midőn először jártam. — Poprádi völgy. — A poprádi kertben. — Több csillagot. — A Rózsa-menedékház Tátrafüreden. Neved fenyőbe véstem. — Fegyver dördült. — Vihar után. — Jer, édes. — A bérczek a felhőkbe. — Koritniczai út. — Csak most, hogy tőled. — Koritniczán. — Az erdei kápolna. — Rohannak a felhők. — A dobogó kö. (Pásztor-rege.) — Oh a bércz.

Szívbajok. Mint az orvos. — Ne néztél volna rám soha. — Olykor azt hiszem, szeretsz. Egy csók, válladra lopva. — Megvallotta hát: szeret. — Ha szérettél és csalódol. — Kedves leány, ugyé, azt képzeled. — Báli emlék. — Tolvaj nem üt zajt. — Szerelmes levél. — Ha már egy leány nevét. — Kedves mamák. — Lányról ne hidd. — Azok a kedves. — A te ajkad. — Ne higyj. — Régi szerelmünkre kérlek. — Ne csókot adj. — Ajkam ha gúnyol. — Még mindig a régi. — Esernyő alatt. — Arczképemre. — Éjszemek. — Hígyj e szívnek. — Clotildhoz. — Vénus és Ámor. — Utolsó szó. — Ősz van a pusztán. — Barangolások. (Az aldunán) I. II. — Az ifjusággal.

Paradicsommadár. Rege.

Képek és ódák. A száraz malom. — Petőfi szobra előtt. — Mit suttognak a margitszigeti tölgyek. — A Kossuth-nóta. — A jég hátán. — Kit szeretsz? (G. Prati.) — Lendvay emlékezete. — Prológ. — A szegény gyermekek. — Az ifjuság a boldogság. Az ember szíve.

Kopaszság,

a haj őszülése és korpaképződés

ellen a naponként érkező bizonyitványok és köszönő iratok tanusága szerint egyedüli jónak bizonyult szer a

TANNIN-OLAJ

Dr. Morastól.

Tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék számomra Dr. Moras Tannin-olajából még egy nagy palaczkkal küldeni. E szer hatása oly kitünő, hogy a hajam hullása teljesen megszünt, s a sürü után-nővés immár látható is.
Bécs, 1880 január 5. Wagner Vilmos.

Fürst J. gyógyszerész urnak Prágában. Szerencsésnek érzem magamat Önnel közölhetni, hogy Dr. Moras Tannin-olaja hajamnak két év óta tartó hullását teljesen megszüntette. Remélem, hogy e szer segitségével előbbi szép hajamat ismét visszanyerem.
Marienbad 1879. aug. 18-án. Zaremba Mária.

Tekintetes Uram! Harminczéves embernek kopasz fejjel birni nem valami kellemetes. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használtam volna, ma ifju aggastyán volnék. E szer nehány hét alatt csodát tett rajtam, mit mindazok, kik ismernek, bizonyitanak. Ennélfogva kérem stb., stb. 549
Bukowa, 1880 jan. 3-án. Drtikol Jaroslav jószágkezelő.

Kapható 2 és 1 frtos palaczkokban.

Fő letét Magyarország számára Török J. gyógyszertára Budapest, király-utcza. Pozsonyban Pisztory Felix gyógyszert., Temesváron Tarczay József gyógyszert., Zágrábon Mittelbach Zsigm. gyógyszert.

UJ TALÁLMANY!

KADSURA-ILLATSZEREK

Szappan . . . . . . KADSURA
Kivonat . . . . . . KADSURA
Pipere-víz . . . . . KADSURA
Haj-olaj . . . . . . KADSURA
Brillantine . . . . KADSURA

VIOLET.

A Royal Thridace és Seloutine-szappan föltalálója. 752

225. RUE ST. DENIS, PARIS.

Mezei gazdáknak!! Apró, **zsizsik-mentes vető-lencse, 100 kiloját 15 forintjával** brutto, bérmentesen a klagenfurti állomásig. Szállitási díj Klagenfurttól Budapestig 100 kiloért 1 frt 28 kr. — Megbizásokat elfogad **Apold L., Klagenfurtban;** a honnan 5 frt előrefizetéssel — 100 kilora — utánvét mellett a szállitás történik. — **Vető-bükköny vétetik.** 883

A szép

bajusz

az ifju legfőbb dísze. A bajusztalan nem talál a leányoknál szerelemre. Bajusz nélkül nincsen csók. A kinek még nincs bajusza, az csak azonnal rendeljen egy szelencze

Musfacher balzsamot

Paul Bosse, Frankfurt a/Main, Schillerstrasse 12. Bámulni fogja az eredményt. Doboza az egész ausztria birodalomba bérmentes megküldés mellet 1 Fl. 80 Xr. a pénz beküldése vagy utánvétele mellet. A meg küldés vám mentes.

Raktár: Dankowski István urnál, Budapest József-tér 2.

Tapasztalataim, melyeket több évi müködésem alatt bécsi, némethoni és belgiumi gyógyszertárakban szereztem, de azon körülmény is, hogy a külföldi gyógyszerek elszaporodását ellensúlyozzam, arra inditottak, hogy a legnagyobb gyógyerejü növénykivonatokból, orvosi utasitás szerint a máris nagy kedveltségü

kárpáti egészségi labdacsokat

készitsem s árusitsam, melyek eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbaj, felfuvódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrkiütések, köszvény. vizi kór és vesebajok ellen a legfényesebb sikerrel alkalmaztatnak. Egy 15 labdacsot tartalmazó skatulya 21 krba kerül, egy 6 skatulyából álló tekercs 1 frt 5 kr. és 5 kr. a fuvarlevél. Bérmentve küldetik a megrendelt mennyiség akkor, ha a labdacsok árához 20 kr. mellékeltetik a bérmentesités czéljából. Szerem megrendelésekor legjobb pénzutalványokat használni.

Kárpáti Köszvény-Folyadék.

Köszvény és csúzos bántalmak, ficzamok, izmok és idegek merevsége, vérhólyagok, zúzások, a bör érzéketlensége, továbbá helyi görcsök (lábikra-görcsök), idegfájdalmak, hosszasan tartó bekötözés következtében előállt daganatok ellen és főleg erösitöül nagy fáradalmak, hosszas gyalogolások előtt és után stb.

Egy palaczk ára 85 krajczár. — Ha a folyadék árához 45 krajczár mellékeltetik, és az egész összeg posta-utalványnyal beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az ös-zes birodalomba bárhova bérmentve küldetik. Ezen esetben egy palaczk ára frt 1.30; két palaczk ára frt 2.15; három palaczk ára frt 3.—; négy palaczk ára frt 3.85; öt palaczk ára frt 4.70 — Föraktár: Malaczkán, Friedrich János gyógyszerésznél. Budapesten: Pataky Károly gyógyszerésznél Széchenyi sétatér az ujépülettel szemben. 833

Kérem az ön egészségi labdacsainak beküldését, mivel azok Magyarországban való tartozkodásom alatt nekem már egyszer igen jó szolgálatot tettek.
Koburg, nov. 11. 1880. Koburg herczeg.

Mi alulirottak szent kötelességünknek tartjuk, önnek mélyen tisztelt ur, kitünő hatásu labdacsaiért szivünk mélyéből eredő köszönetünket nyilvánitani. Mióta mi azokat családjainkban, mint gyógyszert használjuk minden betegségtől mentek vagyunk és önt legnagyobb jóltevőnknek tekintjük, 1880. nov. 23. Stechlak, rézöntőmester Kollonieban. Mayer, rézöntő Pécsett. Wagner, rézöntő Pécsett. Wakalics kovácsm. Kollonieban. Hahler, kovácssegéd Kollonieban. Musalics, kovácssegéd Kollonieban. Rinka, esztergályozó-mester Kollonieban. Weibl, esztergályozó-mester Kollonieban. Wallek, gépész Kollonieban. Pfeiffer, építőmester Pécsett. Neumann, kereskedő Pécsett. Drebics, plébános Pécsett. Weisz, üzletvezető Pécsett. Kolbek, vonatkisérő Pécsett. Laber, áll.-felügy. Üszöghön. Prausze, vasuti alkalmazott Üszöghön. Wagner Pál, vasuti alkalm. Üszöghön.

Singerstr. 15. zum gold. Reichsapfel" **PSERHOFER J.-féle** gyógyszertár Bécsben.

Vértisztitó labdacsok, ezelőtt **egyetemes piluláknak** neveztetve, teljes joggal megérdemlik ez utóbbi elnevezést, *miután valóban alig létezik betegség,* melyben e labdacsok már ezerszeresen nem bizonyitották volna csodás hatásukat. A legmakacsabb esetekben, mikor számos más orvosság hasztalanul lett alkalmazva, e pilulák által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás állt be. **1 doboz 15 labdacscsal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., bérmentetlen utánvételnél 1 frt 10 kr. (Kevesebb 1 tekercsnél nem szállittatik.)** Számtalan levél érkezett, melyekben e labdacsok fogyasztói a legkülönbözőbb és sulyos betegségektől történt fölgyógyulásukért köszönetet mondanak. Mindenki, a ki csak egyszer tett velük kisérletet, tovább ajánlja e labdacsokat.

A sok köszönő iratból közlünk nehányat:

Waidhofen az Ybbs mell. 1880. november 2!.

Nyilvános köszönet!

Tekintetes ur! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalomban és hugyrekedésben; orvosoltattam is magamat, de minden siker nélkül, bajom mind rosszabbá vált, ugy hogy *idő multával heves hasfájást is éreztem,* (a belek összezsugorodása következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mihelyt csak a legcsekélyebb étket vagy egy korty vizet nyeltem is le, alig birtam a puffadás, nehéz zihálás és fulladozás miatt egyenesen állni, mignem végre az ön, csaknem csodálatos hatásu vértisztitó labdacsai használatához folyamodtam, melyek nem téveszették el hatásukat, s engemet csaknem gyógyithatlan bajomból tökéletesen megszabaditott. — Minek következtében én a tekintetes urnak vértisztitó labdacsai s más erösitő gyógyszereért nem győzöm hálám s elismerésemet elegendőképen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel.
Oellinger János.

Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az Ön vértisztitó labdacsaihoz juthatni, melyek nálam csodákat müveltek. Évek óta szenvedtem főfájás- és szédülésben; egy barátnőm 10 dbot adott az Ön kitünő labdacsaiból, s e 10 labdacs oly teljesen helyre állitott hogy csodálatos. Köszönettel kérek ujabban 1 tekercset.
Piszka, 1881. márcz. 13.
Parr András.

Ráysko, 1879. nov. 22.
Tekintetes úr! Az 1826-ik évtöl kezdve egy két éves váltóláz után folyton beteg, s egészen oda voltam, heves derék- és oldalfájások, undor és émelygés, bágyadtság, forróság, álmatlan éjszakákkal voltak éltem napi gyötrelmei. Ezen 53 évi időközben 84 orvost, köztük két professort Bécsből hívtam meg tanácsadás végett, de mind hasztalan, bajom napról-napra sulyosabb lett. Még csak ezen év október 23. olvastam az ön csodalabdacsainak hirdetését, meghozattam, miután azokat utasitásszerüen 4 hétig szedtem, 70 éves létem daczára ismét erőteljes és tökéletesen egészséges vagyok, ugy hogy most ismét egészen uj életnek örvendhetek. Fogadja azért legmélyebb köszönetemet az ön csodatevő gyógyszereért.
Örökre hálakötelezettje **Zwilling K.**, földb.

Bielitz, 1874. junius 2..
Tisztelt Pserhofer úr! Irásbelileg kell nekem és sok másoknak is, kiknek az Ön «vértisztitó labdacsai» egészségüket visszaadták, forró köszönetünket kifejezni. Igy sok betegségben labdacsai a legcsodásabb gyógyerőt tanusitották, a hol már minden más szer hasztalan volt. Nőknek vérfolyása vagy rendetlen tisztulásánál, nehézvizelés, gilisztabaj, gyomorgyöngeség és gyomorgörcs, szédülés és sok baj ellen gyökeresen segitettek. Teljes bizalommal kérném, ha ismét 12 tekercset küldene.
Teljes tisztelettel
Kauder Károly.

Tekintetes úr! Előre bocsátva azt, miszerint valószinüleg valamennyi gyógyszere hasonló jósággal bir, az ön **hires fagybalzsamával,** mely családomban több idült fagydagnak gyorsan véget vetett, daczára valamennyi ugynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, elhatároztam magamat az ön vértisztitó labdacsaihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóbisok segélyével megostromoljam régi idő óta aranyeres bántalmamat. Egyátalában nem restelem önnek bevallani, miszerint régi bajom négy heti használat után teljes tökéletesen megszünt, s én ezen labdacsokat ismerőseim körében a legbuzgóbban ajánlom. Az ellen nincs semmi ellenvetésem, ha ön ezen soraimat, — jóllehet néválairás nélkül — nyilvánosság elé óhajtja bocsájtani.
Mély tisztelettel **T. K.**
Bécs, 1881. február 20

Cseney, 1874. máj. 17.
Tisztelt uram! Miután «vértisztitó labdacsai» nőmet, ki sok évi idült gyomorbajban és tagszaggatásban szenvedett, *nem csak az életnek visszaadták, hanem* fiatal erőt is szereztek neki, nem állhatok ellen, más hasonló bajokban szenvedők kérésének, és kérném: nékem ujolag 2 tekercsesel küldene póstautánvét mellett e csodahatásu labdacsokból. Teljes tisztelettel
Spisstek Balázs.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csúzos baj, nevezetesen hátgerinczbaj, tagszaggatás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülszaggatás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-viz, cs. k. szab. valódi, **Popp J. G.-tól,** általánosan elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.

Szem-essentia, **dr. Romershausentól,** a láterő erősitésére és fenntartására; eredeti üvegcsékben à 2.50 és 1 frt 50 kr.

Chinai toilette-szappan, a legtökéletésebb a szappangyártás terén. Használata után a bör bársony sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általánosan ismert jeles háziszer hurut, rekedtség, fojtókőh, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Fagy-balzsam **Pserhofer J-tól,** évek óta legbiztosabb szernek van elismerve, mindennemü fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégely 40 kr.

Élet-essenczia (prágai cseppek). jeles házi szer megromlott gyomor, rosz emésztés a mindennemü altesti bajok ellen, Eg üvegcse 20 kr.

Csukamáj-olaj, (Dorsch-fele), valódi eredeti, **Maagertől;** a legkitünőbb minőség. Egy üveg 1 frt.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolitja a lábizzadást s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit, és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 50 krajczár.

Georgé Pate pektorale-ja, sok év óta elnyálkásodás, köhöges, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok, gégebántalmak ellen legjobb és legkellemesebb segéd-szernek általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 krajczár.

Tannochinin-hajkenőcs **Pserhofer J.tól** évek óta orvosok és laikusok által valamennyi hajnövesztő szer között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállitott nagy szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, **Steudel tanártól** vágott és szúrt sebek, mérges kelevények, a lábak régi, időszakonkint felnyiló kelései, makacs mirigykelések, fájópokolvar, sebes és gyulladásos mell. megfagyott tagok köszvény és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégely 50 krajczár.

Egyetemes tisztitó-só **Bullrich A. W.-től.** Kitünő háziszer megzavart emésztés minden következményei, u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév. aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Valamennyi franczia különlegesség raktáron tartatik, vagy kivánatra pontosan és legolcsóbban beszereztetik.

A legtöbb elősorolt speczialitás kapható **Budapesten, TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában, király-utcza 12. sz. alatt is. 5302

Postai küldemények 5 frt aluli megrendeléseknél csakis az összeg előleges beküldése mellett, nagyobb összegeknél utánvéttel is eszközöltetnek.

Eddig fölülmulhatlan

MAAGER VILMOS

csász. kir. kizárólag szab. valódi tisztitott

CSUKAMÁJ-OLAJA

MAAGER VILMOSTÓL BÉCSBEN. 726

A legelső orvosi tekintélyek által megvizsgálva s **könnyen emészthetősége folytán** gyermekek részére is különösen ajánlva és rendelve, mint a legtisztább, legjobb,*) legtermészetesebb és leghatásosabbnak elismert szer **mell- és tüdő-bajok, görvély, sömör, kelések, bőrkiütések, mirigybajok, gyöngeségek,** stb. ellen. — **Egy üveggel 1 frtért** gyári raktáramban: **Bécs, Heumarkt Nr. 3,****) valamint az osztrák-magyar birodalom minden gyógyszertárában és jónevü füszerkereskedésében, valódi minőségben kapható.

*) Legujabb időben több czég közönséges, tisztátlan májolajt tölt háromszögletü palaczkokba s megkisérli azt, mint «Maager» valódi tisztitott Dorsch-halmájolaját a közönségnek eladni. Hogy ily rászedéstől mentve lehessen, sziveskedjék mindenki csak azon palaczkokat Maager valódi tisztitott Dorsch-halmájolajával töltötteknek elismerni, melyeken a palaczkon, ragjegyen, elzáró kupakon és használati utasitáson a Maager név rajta van.

**) Ugyanott létezik a «schaffhausesni nemzetközi kötelékkelme-gyár», a Hall- és Ruckel-féle newyorki «sozodont-gyár» a Hartenstein és Társa chemnitzi «legu inoni gyárának» raktára az osztrák-magyar birodalom számára.

9-ik szám 1883. BUDAPEST, MÁRCZIUS 4. XXX. évfolyam.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre — 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre — 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre — 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

BÁRÓ PRÓNAY DEZSŐ.

A MAGYARORSZÁGI ágostai hitvallásu egyház sok köszönettel tartozik a Prónay-családnak. A Prónayak nevével van összekötve nem egy életbevágó intézkedés, mely ez egyház jövőjére kihatással birt, nem egy erélyes föllépés, melyre a megtámadott és kétségbevont jogok érdekében szükség volt; az ő bölcseségök vezérelte az egyház hajóját nem egy vihar közepette, az ő tapintatuknak sikerült sokszor válságos helyzetek között is megóvni az egyház érdekeit, előmozditani annak czéljait s öszhangban tartani a haza érdekeivel.

Legtöbb erőt az ágostai egyháznak ujabb időben az egységes szervezet, a főfelügyelői intézmény behozatala adott. Az országban levő négy kerületi felügyelő fölé még egy főfelügyelő állittatott a világiak közül, mi által egyrészt az egységes vezetés erejével ruháztatott fel az egyház, másrészt pedig kifejezést talált a demokratikus elv is, midőn a legfőbb hatalmat egy *választott* világi férfiu kezébe teszi le.

Már száz és kilencz esztendő előtt, mikor 1774-ben arról volt szó, hogy az egyháznak mai szervezete megadassék, a Prónayakat látjuk leginkább buzgólkodni. Prónay László és Gábor, valamint Beleznay Miklós gróf a mozgalom legfőbb intézői, ők hatnak erre egyrészt idehaza hiveiknél, ők másrészt a királynál, Mária Teréziánál is. Nekik sikerül megnyerni tervöknek az udvart egészen. Az akkori időkben annyival is nagyobb eredmény, mert az egyház folytonos sérelmekkel járul az udvar elé, s ezek sokkal czélszerüebben, könnyebben lesznek fölterjesztve is, elintézve is, miután nem minden kerület külön, egymástól eltérő dolgokkal s alkalommal járul a trón elé.

Ez idő óta most van nyolczadik egyetemes főfelügyelője az ágostai egyháznak. Ez a harmadik a Prónay bárók családjából, s azonfelül még egy báró Prónay megválasztatott, de tekintettel agg korára, a megtiszteltetést nem fogadta el. 1819-ben b. Prónay Sándor választatott meg erre a tisztre, a nagytudományu, a hazai irodalomban is működő férfiu, támogatója minden nemes ügynek (többek között Kőrösi Csoma Sándor utazását keletre leginkább ő tette lehetővé gazdag segélyével), a ki már 1791-ben lelke volt az ágostaiak zsinatjának, s mint főfelügyelő 1839-ig állott az egyház élén. 1860-ban testvére fiát, örökösét, b. Prónay Albertet érte a megválasztatás, de ő e megtiszteltetést nem fogadta el. Helyette b. Prónay Gábort választották meg, a ki a nehéz abszolutisztikus idők alatt is nagy bölcseséggel s kitünő tapintattal vezette egyháza ügyét. 1875-ben bekövetkezett halála alkalmából a Vasárnapi Ujság is megemlékezett ugy ebbeli, mint a közügyek más terén szerzett kiváló érdemeiről.

Utódja Zsedényi, majd b. Radvánszky Antal lett s ennek halálával a tavaly üredésbe jött főfelügyelői tisztségre ez év elején a szavazatok túlnyomó része b. Prónay Gábor fiára, Dezsőre esett.

Blatniczai és tótprónai b. *Prónay* Dezső született 1848. október 22-én Budapesten. Atyja és anyja, Podmaniczky Karolina bárónő, mindent elkövettek, hogy fiuknak mentől kitünőbb nevelést adjanak. A gymnáziumot magán uton végeztették ugyan vele, de vizsgatételre az első osztályokból leküldötték a nagykőrösi reform. főiskolába, mely intézet akkor az országban nagy hirnek örvendett, s melynek tanári kara sok dicsőséget árasztott akkor az iskolára. Később, hogy a magántanulásnál mindenkor beállani szokott hátrányok a fiatal tan uló előhala

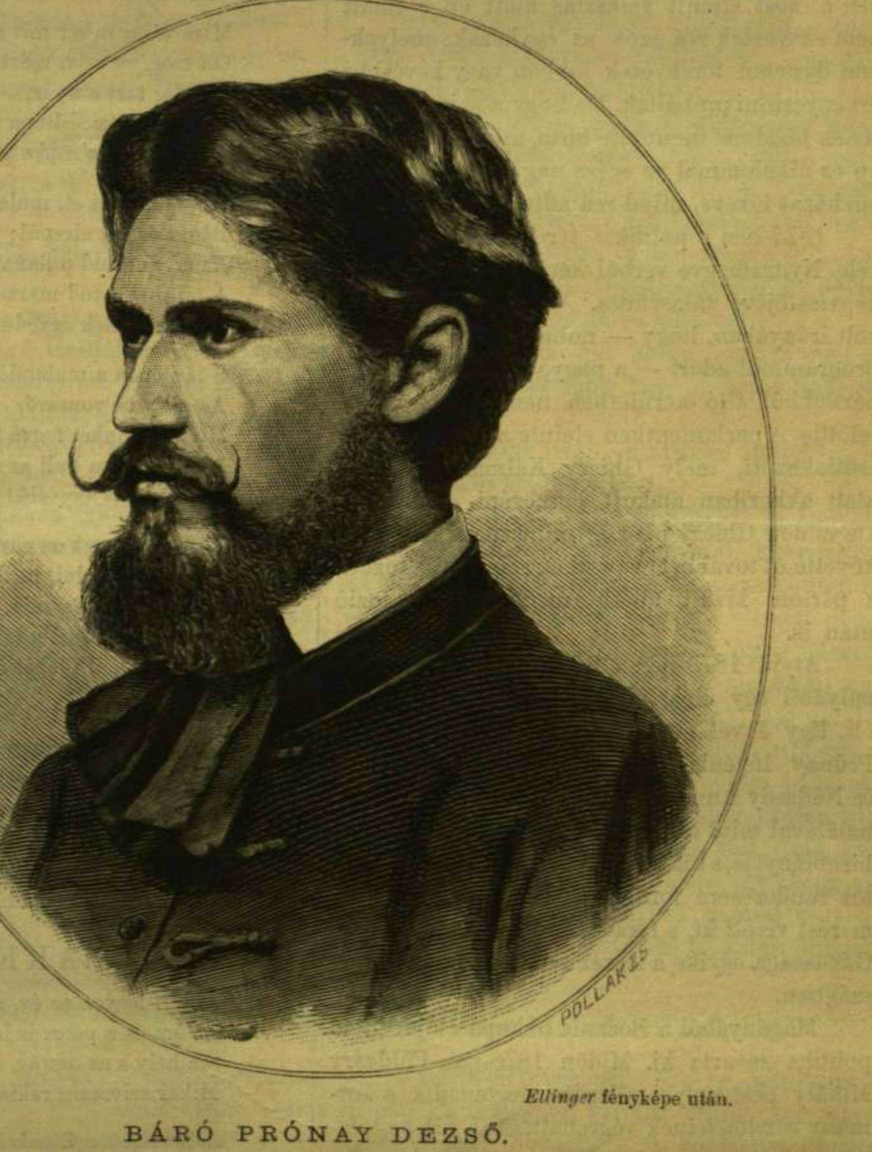

Ellinger fényképe után.

BÁRÓ PRÓNAY DEZSŐ.

dására káros behatással ne legyenek, egy egész kis magán tanintézet állittatott föl az apai háznál. Csak egy osztálya volt, a melyben a főváros legjelesebb tanerői tartottak előadást (többek között Petzval Ottó, Haberern Jonathán), s a melynek rendesen 7—8 tanulója volt csak, többnyire szegény sorsuak, a kiknek nem lett volna másképp alkalmuk a tanittatás előnyében részesülni. Jótékonysági intézet volt ez inkább, melyetaz apa munificencziája tartott fenn, de melynek megvolt jutalma is, a fiu szellemi fejlődésében.

A jogi tanfolyamot Pozsonyban végezte, az ottani akadémián, hol az akkor három esztendei kurzusból állott. 1869 őszén kiment a berlini egyetemre, s azután Lipcsét kereste föl. 1871-ben már a budapesti egyetemen találjuk, hol a szigorlatok letevése után jogtudorrá avattatott.

Tanulmányai végeztével nagyobb utazást tett külföldön. Beutazta Németországot, Belgiumot, Angliát. Különben szüleivel együtt már előbb sokat utazott. Atyja a tavaszi és nyári hónapokat rendesen utazással töltötte, s ily alkalmakkor magával szokta vinni egész családját.

Az ifju Prónay egyháza ügyeinek már 1871-ben fölajánlá szolgálatát. Alig volt 23 éves, s az a megtiszteltetés érte, hogy a fehér-komáromi evang. esperesség fölügyelőjévé választotta. Hogy mennyire megfelelt azoknak a várakozásoknak, melyeket hozzá kötöttek, semmi sem mutatja inkább, mint az, hogy három évvel rá, mikor a dunántuli szuperintendenczia világi felügyelője elhunyt, nagy többséggel őt választották meg e diszes állásra, melyet oly ifjan, mint ő, senki sem viselt előbb. E tisztét egész a legutóbbi napokig viselte. Kiváló erély s hazafias szellem jellemzé minden intézkedéseit. Magyarország négy szuperintendenciája közül csak az övé volt az, melyben pánszláv vagy más nemzetiségi izgatásokról hallani sem lehetett. Oly alaposan elejét vette minden ilynemü törekvéseknek, hogy az ország felső megyéinek egy részében a most elmult választás alatt ép e miatt nem szavaztak reá azok az egyházak, melyekben ilynemü törekvések jobban vagy kevésbbé érvényesülni próbáltak. De hogy a saját kerületének bizalmát mennyire birta, mutatja az, hogy ép ez alkalommal az egész nagy kerület, nyolcz egyházat kivéve, mind reá adta szavazatát.

1874-ben a politikai téren is találkozunk vele. Nyitramegye verbói kerülete egyhangulag képviselőjévé választotta. A bizalom oly nagy volt irányában, hogy — noha közjogi ellenzéki programmot adott — a nagyobbrészt kormánypártiakból álló kerületben nem akadt ellenjelöltje. A parlamentben eleinte a középpárthoz csatlakozott, mely Ghiczy Kálmán vezérlete alatt akkoriban alakult balközépi elemekből. De midőn Ghiczy pénzügyminiszterré lett, nem követte őt tovább, egy párthoz sem csatlakozott, s párton kivüli állását megtartotta a fuzió után is.

Atyja 1875-ben elhalálozván, a politikai pályától egy ideig visszavonult, s családjának élt. Egy évvel előbb nősült volt meg, elvevén Prónay Ifigénia bárónőt, Prónay István báró és Nádasdy Anna grófnő második leányát. Atyja halálával mint családi első szülött átvette a hitbizományt is, s több évi tevékenységét az ősi birtok rendezésére forditotta. Mint gazda is elismerést vivott ki, s fáradozásait siker koronázta. Gazdasága egyike a legrendezettebbeknek az országban.

Magányából a Bosznia okkupációját illető politika zavarta ki. Midőn 1878-ban Földváry Mihály pestmegyei alispán megtagadta a kormány rendeleteinek végrehajtását a hires előfogatok ügyében, akkor Prónay is megjelent a megye augusztusi közgyülésén, s nagy feltünést keltő beszédben kelt védelmére az alispán eljárásának. Ezóta többször találkozunk vele a parlamentben is. Szorgalmas látogatója volt a főrendek üléseinek, s a mi ott egyátalában nem szokásos jelenség, élénk vitákat keltett egyes kérdésekben. Nevezetesen jogügyi kérdésekben, s a büntető törvénykönyvi javaslat tárgyalásának alkalmával többször hallatta szavát. Már ez is feltünést keltett a főrendek között, kik rendesen oly csöndesen végzik a maguk törvényhozási teendőit, s a kiknek padjairól oly ritkán hallani ellenzéki szót. De még inkább feltünt, a midőn ott az önálló magyar hadsereg fölállításának eszméjét hangoztatá.

A mult országgyülési választások alkalmával több kerület szólitotta föl, vállalna jelöltséget. De mind visszautasitotta. Midőn azonban 1882-ben a gyöngyös-patai képviselő, Kaszap Bertalan megbizatásáról lemondott, s e került egyhangulag mellette nyilatkozott, elfogadta a megválasztatást. Azóta folytonosan részt vesz a parlamenti tárgyalásokban, egyik legszorgalmasabb tagja a képviselőháznak, hol a közjogi ellenzékhez tartozik.

Midőn a mult évben Radvánszky Antal báró, az ágostai egyház főfelügyelője meghalt, az egyházak nagy része reája adta szavazatát. Abszolut többséget azonban nem nyert, mivel három jelölt között oszlottak meg a szavazatok. De már ekkor is száz szavazattal kapott többet, mint egyik jelölttársa Fabinyi Teofil, s százötvennel többet, mint a másik, Péchy Tamás, a képviselőház elnöke. Uj választás rendeltetvén el, 170 szótöbbséggel lőn megválasztva az ágostai evang. egyház egyetemes felügyelőjévé.

Mint ilyent is, legfiatalabb korában érte a megtiszteltetés, minden eddigi főfelügyelők között. Kivánjuk, hogy oly diszére váljék egyházának mint elődei, s megvalósitsa azokat a várakozásokat, melyeket megválasztásához kötöttek!

MIRE VÁRSZ MÉG?

Mire vársz még? mit remélsz még?
Óh szegény sziv, mért epedsz?
Meddig tart a nyár, — ne kérdezd!
Szívd mohón a drága mézet,
A mit nyújt a röpke percz!

Minden, a mi él, mulandó,
Bánat és kéj elrepül;
Az érzés mind pillanatnyi,
A mi tartós tud maradni,
Csak az emlék egyedül.

S tán épen a mulandóság
Az a titkos vonzerő,
Mely szivünket fogva tartja,
Melytől rózsa hull az arczra
S ég a lázas agyvelő!

Búnak, üdvnek az varázsa,
Hogy nem tudni, meddig ér;
A jövő bizonytalanja,
— Mint a báj félig takarva, —
Nyilt valónál többet ér!

Mért remegsz hát? mért sovárogsz?
Oh szegény sziv, légy nyugodt!
A boldogság bölcsesége:
Nem gondolni ébredésre,
Míg az álmot álmodod.

RUDNYÁNSZKY GYULA.

PETRARKÁBÓL.*

Áldott legyen az év, a hó s a nap,
Az óra és a percz is légyen áldott,
S a hely s az ország, a hol láttalak,
Mikor szivemre raktad ezt a lánczot!

Áldott az első, kínos pillanat,
A melyben Ámor rajtam bosszut állott,
Áldott az ív s a mérgezett nyilak,
S a seb, a melytől nyugtot nem találok!

Áldott a hang, a melylyel, én Madonnám,
Dicső neved' már annyiszor kimondám!
Áldott a szem, mely érted könnyezik,

S a mely dicsőjt, minden papir-darabka!
És áldott lelkem minden gondolatja —
Hisz téged illet — téged mindegyik!

RADÓ ANTAL.

*Felolvastatott a Kisfaludy-társaság február 28-ki gyülésén.

BABET.

Elbeszélés.

Irta **BAKSAY SÁNDOR.**

(Folytatás.)

Ebéd után ujra előfogott, most már Láli néni jelenlétében. Oh Netti! a világ legravaszabb teremtése egy apa. Nézd, most Láli nénivel szövetkezik ellenem.

«Bettikém! röviden akarok veled szólani és komolyan. Stein ur megkérte kezedet.»

«Oh apika! hát te kire maradnál, ha én férjhez mennék. Árvább lennél az árvánál. Ki lenne a csibukesi-basi, ki lenne a czigarettsi-basi, ki lenne a kavedsi-basi?»

«Stein ur velem marad alkalmazásban, és a ti háztartástok engem is magába fogadhat.»

«Papa! én nem mehetek Stein urhoz, mert mindig reviziáltatna velem.»

«Ideális szép férfi.»

«No ha olyan szép, mondd meg neki, hogy viseljen boczi-hajat, akkor hozzá megyek.»

«Lelketlen te! illik-e a természet müvét igy kicsufolni? Ő nem tehet arról, hogy nincs haj a homlokán előlről. Ez az igazi komoly tudomány megismertető jele. Nem hanczuzott, nem paripázott ám ő ifjuságában. De meg is van a haszna, máris rámegy három-négy ezerre.»

«Szép apika vagy, mondhatom. Pénzért adnád a lányodat. Nem igaz Láli néni?»

Láli néni tudta már a szerepét.

«Kedves Bettikém!» — mondá, — «nem kell kicsinyleni az ilyen tekinteteket. Európa minden vasutján szabadjegygyel vagy árkedvezménynyel utazhatni szép dolog. A nyarát mindig Nizzában töltheted.»

«Nizzába? Nem megyek Nizzába. Nem megyek, nem megyek, nem megyek. Hát! hogy rám gyujtsák a szinházat az olaszok.»

«No hát Mehádiára!»

«Mehádiára sem megyek, mert az tele van skorpióval.»

«No hát Ostendébe!» — találta ki apika. — «Ott se olasz, se skorpió.»

«Ostendébe! No te apika, te szép magyar ember vagy, mondhatom. Ostendébe! Elszivelnéd, hogy a leányod egy tengerbe füredjék az átkos kormánynyal. Csak te többet előhozd nekem a szélsőbali meggyőződéseidet!»

Apika meg volt verve. Belátta, hogy Ostende lehetetlen.

«De hát a szent keresztre! Mit akarsz kedves leányom? Kire vársz, ha Stein urat elutasitod? Vagy azt hiszed, hogy ha valaki az ablakod alatt félóráig huzatja a Babet-nótát, már az félremagyarázhatatlan föllépés, megkérés, jegyváltás — számban megy? Mert látom a szemedből, hogy Pálmafi van a fejedben, a kit kétszer láttál életedben?»

«Oh apika! ki mondta ezt neked?»

«Senki sem mondta, én mondom. De te nem ismered még ezeket a homoki gavallérokat. Két hónapban egyszer bevetődnek a városra a buzájukat eladni. Akkor egész nap szórják a pénzt; este is. Hajnalban sorba veszik a várost,

a hány leány van, valamennyinek az ablaka alatt muzsikáltatják magokat. Reggelre beáll a szánom-bánom, akkor kiszaladnak üres zsebbel búsulni, s másik félesztendeig arczczal sem fordulnak a város felé... No, nem igaz kedves Pálmafi?»

Halljátok ezt Netti? ezzel a szóval fogadta az én kétszinü apikám Pálmafit, ki e pillanatban lépett be.

«Nem igaz kedves Pálmafi?» kérdé kezét nyujtva az érkezőnek.

«Kétségkivül nem igaz, ha Betty kisasszony véleményével ellenkezik. — Azonban legyen szabad kérdést tennem a vitás tárgy felől.»

«Hát», — csavarintá apika, mig én tunikám zsebjeibe rejtett kezekkel tapsoltam, — «hát... hogy korcsolyázni csak a fővárosban tanulhat meg az ember. Nem igaz?»

«Nem ám. Ott csak azt tudják, hogyan kell elegánczával elesni, és bájjal fölemelkedni. Az igazi korcsolya-gymnázium itt van mináluuk.»

«Egyletük sincs.»

«Bebizonyitsam az ellenkezőt?» kérdé Pálmafi, s kalapját véve köszönés nélkül távozott.

«No lássa a kisasszony! Ez mind ilyen. Soha esze-ágában sem fordult meg a korcsolyaegylet, s most az első ötletre nyakába veszi a várost, felharangoz öt-hat fejevesztett dámát, s készen van az egyletével. Ő maga pedig félóra multva lóháton ül mint egy zsandár, s megy a pusztára, azt sem tudva, van-e korcsolya a világon... Nem igaz, kedves Pálmafi?»

«Ismét nem igaz, — a tudvalevő feltétel mellett» felelt a kérdett, ki egy ivvel kezében e perczben már visszatért. «Egyébként megint csak a kérdést bátorkodnám kérdezni.»

«Hogy nincs annyi kovács a városban, a ki elegendő korcsolyát tudna önöknek kalapálni, mig a korcsolya-világ tart. Nem igaz?»

«Nem ám. De erről később. Tehát egyletünk van. Ezt előbb is megmondhattam volna, de attól féltem, hogy a sok ‚Nem igaz' után nekem sem hiszik el dokumentum nélkül. Most itt a névsor. Elnök Eszti néném, ki ugy jár a jégen mint egy tyuk; tagjai a kis doktorné, a járásbiró Nelli, a patikárus Vicza, a postamester Blanka, a kapitány Erzsi, és az egész kaszinó vénje, fiatalja mind. — Szabad kérnem Betty kisasszony.»

Kérdőleg néztem Láli nénire, ki mosolyogva igent intett.

A czeruzát nyelvemen megnedvesitve — rossz szokás, csuf szokás, töletek tanultam Netti, — bejegyeztem nevemet.

«Igy! most már rendén vagyunk», mondá Pálmafi s a czeruzát ugy és ott, a mint tőlem látta, szintén ajkaihoz vivé — értitek? — bejegyezte nevét, az enyém után.

«Az egylet hát megvan papiroson» gunyolódék az én apikám. «Most már csak a korcsolyát szeretném látni, a melynek segitségével a bejegyzett tisztelt dámák kellő elegancziával esnek és kelnek. Papiroson.»

«Ah, ah, képmutatók!» — mondá Pálmafi, — «mintha nem volna a háznál.»

«Tudtunkkal nincs egyéb korcsolya tepertős pogácsánál, de azzal csak magam szoktam élni, leánykám nem.»

«Tudtommal egyéb is van, s ha parancsolják én majd elökutatom. Megengedik?» kérdé, s feleletet sem várva a nappaliba távozott, félig nyitva hagyva maga után az ajtót.

Ott áll a két varrógépünk, egyik Láli nénié, másik az enyim; mindkettő Singer-féle. Láttam a mint egyiktől a másikhoz megy, teszmotoz, végre visszatér, két ujja között magasra emelve hozta egy czérnaszálra füzve a mi varrógépeink két aczélhajócskáját.

«Itt a Betty kisasszony korcsolyája.»

A mi varrógépeink aczélhajócskái! Csakugyan csinos kis korcsolya valami bábu lábacskáira.

No hiszen szó a mi szó, az én lábacskáim nem épen utolsók. Ha nem hiszitek, kérdezzétek meg Lubomirt, hogy mi a mértékem. De mégis égbekiáltó poézis kell ahhoz, hogy valaki ilyesmit merjen nekem korcsolya gyanánt felajánlani.

Diadallal néztem apikára. No apika! tudna-e Stein ur ilyet kigondolni mind a négyezer forint jövedelmével?

Apika elértette a tekintetemet, s csufolódásra fogta a dolgot.

«Ez jó lenne korcsolyának Khinában, a hol a kisasszonyok lábait dióhéjban idomitják, de a cseh kisasszonyok lábacskái nem oly subtilisek, mint a khinai dámáké».

«Tehát ha ez nem tetszik, akkor talán ez a másik», szólt Pálmafi mosolyogva, és elővett egypár gyönyörü alkotmányt. Ragyogó kis angol korcsolya volt. Első tekintetre láttam, hogy az én lábamra van szabva, mintha csak Lubomir szabta volna. De elhihetitek Netti, hogy még kisebbeknek látszottak, mint az iménti kis boszorkányhajócskák.

Oh hogy örültem nekik, mikor átvettem. Össze-vissza nézegettem. Legelőször is meglátam bennük egy hosszu-hosszu arczot — isten ne vegye bünül — apikáét. Azután vizszintesen tartottam, és akkor láttam benne egy széles-széles gömbölyü nevető képecskét, a mely igen hasonlitott ama megénekelt magyar leányhoz, a kinek neve Babet.

De minek is kötözik az ilyen gyönyörü portékát a lábra, a czipő talpára? nem sokkal szebb volna függönek? mit gondoltok Netti? Korcsolya-függő. Meglássátok — ha a felvilágosodás kellő arányokat ölt, még megérjük, hogy korcsolya-függő lesz a divat.

Apika fásult nyugalommal nézte az én lelkendezésemet. Kedves tudomásul vette, hogy Pálmafi ur ma, — most mindjárt kilovagol a tanyára, onnét holnapután délben visszatér, s délután 3 órakor megengedtetik neki, hogy engem a jégre vezethessen, korcsolyámat felkötthesse, és az én gyámoltalan első kisérleteimet vezérelhesse. Mindezt ő kötötte ki, én pedig nem az a nevelés vagyok, a ki az ellenmondásokban örömét találná.

Apika sem bánta. Jól van, jól. Csak eredj te Isten hirével.

Lányok! Netti, Sárika és valamenyien, most ide hallgassatok! Halljátok egy tapasztalatokban gazdag bölcseség intő szavait. Ha valamikor olyan apára találtok, a ki dörmög, durzsol, makranczoskodik, a ki zsörtölődik, pöröl, fenyeget, a ki harsog, p tvarkodik, mennydörög, a ki minden darab ruhához egy-egy morális leczkét tart, s közben-közben nagyokat toppant a lábával: az ilyennek öleljétek által a nyakát, a térdeit, csókoljátok a lábát, mert az ilyen a legszófogadóbb apika a világon; de ha olyanra találtok, a ki hallgat, mosolyog, ráhágy: igy lesz, ugy lesz, jó lesz, minden meglesz, vagy a ki kér, könyörög, simogat, azt vegyétek rendőri felügyelet alá, mert bizonyosan túl jár az eszeteken.

«Igen is! köszönöm édes Pálmafi. Tehát lesz szives ezt az én leánykámat a jégre vinni. Köszönöm. Elvárom. Tehát holnapután. A revoir!»

Mikor aztán becsukja mögötte az ajtót, akkor az apikám megfogja az én kezemet, és oda ültet szemben magával a kis tabourettre.

«Folytatom kis lánykám és befejezem, a mit elkezdettem. Stein ur a mult évben már megkérte kezedet. Te magad is tudtad ezt, s akkor nem ellenkeztél. No nem is volt rá alkalmad, mert akkor én mondtam azt: Várjunk. Most ujra jelentkezik, s ez arra mutat, hogy engem tisztel, téged szeret, és mutat férfias jellemére. Céljában, vonzalmában állandóságára. Ha semmi egyéb jó tulajdonnal nem birna is, ez az egy kezességül szolgál minden egyéb iránt. Régóta ismerem, s az sem a véletlen dolga, hogy őt e pályához nevezték ki osztálymérnöknek. Az én ajánlatomra történt»...

«Mért nem adtál neki apika akkor, mikor először kért?»

«Hallgass. Nem kényszeritelek, de kérlek. Igen szépen kérlek, egyetlen kis leányomat, ne utasitsd vissza. Ha jó anyád élne, ha volnának testvéreid, rokonaid, szivesen engednék halasztást, hiszen halálom esetére maradna valakid. De egyedül állasz, s ha én meghalnék, mit keresnél itt Magyarországon, te, a cseh leány; és mit keresnél Csehországban te, a ki egy szót sem tudsz hazád nyelvén? Látod, milyen ősz vagyok? Ebben a gondban lett a fejem fehér, mindennap egy esztendőt öregszem, s egyszer csak eljön az idő, mikor azt kérded: ki szereti már most a szegény kis Bettykét, a kis szófogadatlan Bettykét...»

Oda rogytam a lábaihoz.

«De nem engedlek ám meghalni, kedves szép apikám!» mondám kezeit csókolgatva.

«Halál ellen nincs erőd.»

«De nem halsz ám meg soha, soha. A gondviselés tartozik nekem azzal, hogy téged megtartson, mert én jó vagyok, ha szófogadatlan vagyok is. Te is jó vagy!»

«Anyád is jó volt. Többet ért isten előtt, mint mi ketten. A gondviselés sokszor a jó fején is megnehezül, hogy sirva hajlik meg alatta.»

«Tudod mit apika? akkor kinevezed tutoromul Stein urat! Ő olyan becsületes ember.»

«Eredj forgószél. Épen azt akarom. Stein ur holnap estére kéri a választ.»

«Apika csak három hetet engedj.»

«Három napot sem.»

«De emlékezzél apika, mit igértünk Pálmafinak. Hogy a jégpálya holnapután lesz megnyitva, s hogy ő fog lekisérni.»

«Tudom. Épen ennek akarom elejét venni, hogy tovább ne szelesitsen. Épen ezért a jégpályát is holnap nyitják meg az én kértemre. Stein ur fog lekisérni, s a bolondoskodás végeztével magaddal fogod hozni jegyesedet. Láli néni vacsorát készit. Polgármesterék és doktorék lesznek vendégeink és tanuitok.»

«Nem bánom hát apika, csak te meg ne halj. De hát nincs több lány a kerek világon, csak én?»

«Nincs több ilyen, mint az én Bettykém, az én szófogadó kis Bettykém».

Csókra nyujtotta kezét s magamra hagyott.

Elöszedtem a ternó-ruhámat, kiteritettem az asztalra, s egy divatképről megalkottam az átalakitási tervet. Hozzá ültem, s elkezdtem sebesen öltögetni. Itt is fölvarrtam, ott is fölszedtem az aljából, ide egy szalagot, amonnan egy szalagot. Ujjaim gépszerüleg jártak, mig gondolatim ki tudja merre szálltak el kinn a pusztán, fehérre meszelt major körül, melyre jegenyék ágai borulnak. A major lábjában csalomádé, repcze. Szól a rigó benne. Hiába szól. Csak arra rezzentem föl, mikor az öltésre egy csepp viz hullott. Eh! kit keresel te itt? Semmi helyed! keserü elszántsággal törültem le, aztán öltögettem tovább.

*

Másnap délután négy órakor indultunk a jégpályára, Stein ur karján. Másik kezemben korcsolyámat lóbbáztam. A korcsolya ütemre csörömpölte, mig a tornáczon végig mentünk:

AZ ARADI SZINHÁZ ÉGÉSE. — AUERBACH FÉNYKÉPE UTÁN.

Betty, Betty, Betty szép,
Szép oltári kép.

Azután tovább csilingelt.

Áruló vagy szép Babet,
Áruló vagy, áruló.

Már miért volnék én áruló? kérdeztem a csörömpölő békóktól.

«Áruló vagy Bettyke. Egyik kezeden Stein ur, másikon mi vagyunk, de hogy mik vagyunk? azt szeretnénk megtudni. Ajándék-e, melyet elfogadtál, vagy kifizetetlen áruczikk? Akármik vagyunk, mindenütt lehet helyünk, csak a te lábacskáidon nem. Inkább vágj a földhöz, hogysem felcsatolj».

Ha csak az kell! s már fölemeltem, hogy a tornácz téglatalajához vágom. De csak mást gondoltam.

«Egy pillanatra Stein ur!» — mondám, s kifüzve karomat, visszaszaladtam apámhoz.

«Apám! ez a korcsolya nem a miénk.» (Nem mertem mondani, kié.)

«Viselje nyugodtan kis leánykám, ki van fizetve.»

«Tehát a magam bilincseit hordozom. Karját Stein ur. Utközben mondja el nekem, sokszor kell-e elesnem, mig járni tudok?»

AZ ARADI SZINHÁZ ROMJAI. — AUERBACH FÉNYKÉPE UTÁN.

«Egyetlenegyszer sem. Van odalenn egypár kényelmes jármű, magyarul vakvezető. Egypár gyalogszánkó, magasabb és alacsonyabb karokkal, tiló- és fauteuil-alakra. Válogathatni benne.»

«Ez mind kevés ennyi népnek, kivált ha mind oly ügyetlen mint én. Mikor kerül a sor? Vagy szemesé a világ?»

«Nem. Az urak mind kitünő korcsolyázók a pesti jégről; a nők már régóta tanulgatják egész vagy fél titokban, s a mint hallom, nem egy van közöttük, a ki ostorhegyet fut, ha kell. Azt hiszem, egyedüli ujoncz nagysád lesz, s az egyedüli szerencsés én, ki a korcsolya titkaiba a legügyesebb ügyetlent bevezethetem. De ime itt vagyunk.»

(Folyt. köv.)

AZ ARADI SZINHÁZ ÉGÉSE.

Mult számunkban megemlékeztünk már a szomoru katasztrófáról, mely egy uj adattal gyarapitotta a szinházégések borzalmas statisztikáját. Az a szép palota, melyet Arad város a muzsáknak emelt, most már rom és zsarátnok. E pusztulás ké-

TANNHÄUSER: ERZSÉBET IMÁJA.

LOHENGRIN: LOHENGRIN ÉS ELZA.

PARSIFAL: A TÜNDÉRKERT.

JELENETEK WAGNER RIKHÁRD ZENEDRÁMÁIBÓL.

peit veszik olvasóink jelen számunkban, s ezekből megközelitő fogalmat szerezhetnek a romlásról, melyet a bősz elemek véghez vittek.

Első képünk a szinház külsejét ábrázolja Auerbach aradi fényképésznek az égés alkalmával készitett fölvétele után, és pedig a szinháznak a főtér és Vörösmarty-utcza felőli oldalait. A szinház két bérház közé van ékelve, s főbejárata, mely képünkön nem látható, az Atzél Péter-utcza felé esik. A tüz a szinpadon ütött ki, melynek négy nagyobb és egy kisebb ajtóból álló bejáratát képünk eléggé feltünteti.

A második kép a tulajdonképeni romot tárja föl, a szinpadról nézve. A fölvétel itt a Vörösmarty-utcza felől történt. A négy sorban egymás fölött emelkedő nyilások a páholyok bejárói voltak. Az aradi szinház ugyanis a földszinti páholyokon kivül birt még három sor páholylyal, melyek közül csak a harmadik emeleten volt kilencz zártszékké alakitva. A földszinti nézőtért teljesen elfedi a zsarátnokhalom, mely a földszinti páholyokat is félig eltemeti. A szinpad, karzat s nézőtér faalkotmánya teljesen odaégett, ugy, hogy a szinház restaurálása alkalmával a falakon kivül alig lesz valami a régi szinház alkatrészeiből felhasználható.

A pusztulás és rom képe után nem lesz érdektelen a szinházra nehány tekintetet vetni, azon alakban, melyet a tüzvész előtt viselt.

A szinház alapszine vörös volt. Ily szinü bársony boritotta a zártszékeket, és ilyszinü kárpit diszité a páholyokat, mig a tetőzet sokszinü gazdag diszitéssel volt ellátva. Gazdag és diszes csillár világitá meg a tágas nézőtért, mely nagyobb volt, mint a nemzeti szinházé. Négy sorban mintegy 85 páholy, tizenhárom sorban mintegy 280 földszinti zártszék, körülbelül 60 földszinti számozatlan ülőhely, 72 emeleti zártszék, és tágas karzat, minden rendü és rangu látogatót kényelmesen fogadott magába. Volt ezenkivül a szinháznak diszes társalgó terme a második emeleten, melynek falait Prielle Kornélia, Felekiné, Blaháné és Paulinénak Atzél Péter költségén készitett olajban festett arczképei diszitették.

A szinház napi bevétele, ha jól volt látogatva, mintegy 500—600 frtot tett, s igy könynyen felfogható a nagy kár, melyet a szinház igazgatója szenvedett, főként ha tekintetbe veszszük, hogy eddigi deficziteit Blaháné és Helvey Laura tervezett vendégjátékaiból szándékozott pótolni.

Bizonyosra vehető, hogy az Adria biztositó társaság mintegy 130,000 frtot fog kártérités czimén Arad városának fizetni, de az is valószinü, hogy a szinház ujra épitése, mely Fellner bécsi műépitészre bizatott, ki már e czélból Aradon időz, sokkal nagyobb összeget fog igénybe venni, mert a szinháznak ujra leendő fölépitésénél a szinházépités minden ujabb vivmánya tekintetbe fog vétetni, igy terv szerint az egész szinházban vasszerkezet és villamos világitás fog alkalmaztatni.

A szinház még ez évben valószinüleg felépül, s igy a magyar szinügyet ez égés által csak időszerü veszteség érte, mely nemsokára pótolva lesz.

EGY BOSTONI GYMNÁZIUM.

— Amerikai emlékeimből. —

Az Egyesült-államok egyik legrégibb és leggazdagabb városa *Boston.* A szigoru pilgrim atyák, kik 1620-ban kötöttek ki Massachusetts partján, talán nem is gondoltak arra, hogy ők a «bostoni nyilvános latin iskola» megalapitásával az Unió legkitünőbb és legrégibb iskolájának vetették meg alapját. A «*Boston Public Latin School*» csakugyan nagyon régi, mivel 1635-ben nyitották meg, s igy csak két évvel fiatalabb, mint maga Boston. Az alapitásról csak annyit tudunk, hogy «az 1635. év második hónapjának 13-ik napján egy gyülésen nyilvánosan elhatározták, hogy Philemon Pormost legyen a gyermekek tanitója és gondozója.» A tanárok eleinte mind angolok voltak, kik az angol Cambridgeban tanultak, s — mint a bostoniak szeretik mondani — látták Shakespearet saját darabjaiban játszani. Mikor a következő század vége felé a forradalom kitört, a brit érzelmü John Lovell feloszlatta az iskolát, s e szavakkal: «deponite libros», elkergette a fiukat. Azóta jobb idők jártak Bostonban is, és az iskolának alkalma nyilt arra, hogy hatalmas intézménynyé nőjje ki magát.

Vessünk egy pillantást az iskola épületére. Ez Bostonnak nem a belvárosában van, hanem egyik külvárosában, derüs, csöndes, igazán a muzsáknak való helyen. A nagy város zaja ide nem hallatszik ki, minden oly nyugodt; mert nem csak az angol, hanem az amerikai is szereti a nyugalmat ott, a hol lakik, és az iskola is olyan városrészben van, a hol az amerikaiak laknak. A nagy épület téglából épült és két emeletes. Az egész két részre van osztva, az egyik rész a *latin school-é,* melyről épen szó van, a másik a *high school-é,* mely megfelel a mi reáliskoláinknak. Mindegyik iskolának megvan a maga udvara, a mire szüksége is van, mert a két iskola tanulói körülbelől oly viszonyban vannak, mint nálunk a gimnázisták és a reálisták. Az udvarok persze körül vannak egészen zárva; s az udvarra nyiló ablakok nagyrészt berácsozva, mi nagyon okos intézmény, mert különben mindennap betörnének az ifjak nehány ablakot. A főkapu (mindegyik iskolának külön van) igen szép s fölötte egy latin mondás ékeskedik Cicerótól. A széles kapun belépve, szép márvány-szobor tünik szemünkbe, mely nőt ábrázol, kinek kezében pajzs van. Ezen pajzsra azon ifjak nevei vannak följegyezve, kik a latin schoolba jártak és az 1861—66-ki háboruban elestek. Jobbra és balra folyosók nyilnak, valamint előre is. Ez utóbbi folyosóból ajtó nyilik az igazgató szobájába, mely gazdagon van berendezve. A folyosók falain különböző görög és római érmek gipsz öntvényei láthatók. A balra nyiló folyosó végén van az u. n. *drill hall,* rendkivül nagy, hosszukás terem, melyben a katonai gyakorlatok tartatnak. A terem két végén hosszu erkélyek emelkednek látogatók számára, mig a falakon fegyverek — körülbelül hatszáz — láthatók, melyeket még a rabszolgaháboruban használtak, de melyeket a város iskolájának ajándékozott. Az első emelet hasonló beosztással bir, csak hogy az igazgatósági szobákat itt felolvasó termek helyettesitik. A második emeleten van a «nagyterem», mely valóban méltó is erre a névre. Ezen terem egyik falánál emelvény látható, rajta kis szószékkel, zongorával és karos székekkel, melyeket ünnepélyes alkalmakkor a tanárok foglalnak el, mig az ifjuság a megfelelő osztályok szerint az emelvény körül sorakozó amfiteatrumba rakott 600 széken helyezkedik el. A falakon számos festmény függ, melyek részben a háboruban elesett latin schooli tiszteket, részben a különböző igazgatókat ábrázolják.

A tantermeknek rendesen két ajtajuk van, némelyiknek azonban csak egy.

A belépő egy körülbelől tiz lépés hosszu és hét lépés széles termet lát maga előtt, három vagy négy óriási ablakkal. A falba köröskörül, egyenlő magasságban, táblák vannak beillesztve. A kathedra egy kis emelvény, rajta pompás iróasztallal, mely, mint majd minden tárgy a szobában, politurozva van. A kathedrán három szék áll a vendégek számára. A kathedra fölött a falon térképek függnek, melyeket csiga készülékkel fölhuzni és leereszteni lehet. Az iróasztal mellett a falnál áll a könyvszekrény, melyben mindennemü szótárak, iskolai könyvek és más segédkönyvek láthatók, mind diszes kötésben. A falban egy kis helyiség van, hova a tanár ruháját, kalapját stb. leteszi. Minden tanterembben 34 vagy 35 szék és asztal van elhelyezve, természetesen ugy, hogy azokat mozgatni ne lehessen. Az asztal olyan szerkezetü, hogy teteje fölnyilik, s igy a könyvekhez könnyü hozzáférni. Az asztal, valamint a szék vaslábakon nyugszik. A falon gyönyörü réz- és aczélmetszések láthatók, melyek többnyire a klasszikus világ némely jelenetét ábrázolják. Végre, hogy a kényelemnek minden tekintetben elég legyen téve, a fal mellett az apró szekrények egy egész sorozata áll, hova a felsőkabátokat és kalapokat kell rakni.

De ha tökéletes a berendezés, tökéletesnek kell a még fontosabb tanári karnak is lenni. Az iskola élén egy *head master* (igazgató) áll, ki maga nem tanit, hanem képzettséggel bir arra, hogy szükség esetén a tanárokat helyettesitse, mi vajmi ritkán fordul elő; e sorok irójának 8 hónapi ottléte alatt csak *kétszer* fordult elő az az eset, hogy egy tanár egy egész napot mulasztott; egyszer, midőn egy tanár anyja meghalt, másszor, midőn egy másikat apai örömök érték. A head master fizetése körülbelől 3000 dollár (=7500 frt). Alatta állanak az u. n. *masterek,* a rendes tanárok közül azok, kik már régóta szolgálják az intézetet; ilyenek csak hárman voltak a latin schoolban. A masterek alatt állanak a többi rendes tanárok, a *junior masterek,* kiknek száma jelenleg nyolcz. A rendes franczia tanáron kivül van egy született franczia, ki a kiejtésben ad oktatást. A katonai gyakorlatokat egy massachusettsi tábornok, general Hobart Moore vezeti.

A latin schoolban távolról sem tanulnak annyit, mint egy magyarországi gimnáziumban, — nem is lehetne, mert itt a tanfolyam 6 évből áll. Az amerikai gyermek hat vagy hét éves korában belép az *elemi* vagy *primary school*-ba; itt marad három évig, azután belép az ugynevezett *grammar school*-ba. E grammar schoolban folytatja az elemi iskolai tanulmányokat öt éven keresztül; már most a ki a latin schoolba akar bejutni, az a grammar school harmadik osztályának bizonyitványával az intézetből kilép s bemegy a latin school legalsóbb osztályába, a hatodikba. A jó tanulók a hatévi tanfolyamot rendesen elvégzik négy év alatt, s aztán mennek a collegebe, hol három évig tanulva kiegészitik ismereteiket, ugy hogy végre ennek elvégzésével bizonyos pályára adhatják magukat. A latin schoolban tehát nem tanulják azokat a tárgyakat, melyeket a gymnázium legfelsőbb osztályaiban tanitanak, hanem ezeket a collegere hagyják, hogy ott annál részletesebben foglalkozhassanak velök. A *VI.* (szerintünk I.) *osztályban* a következő tárgyakat tanitják: latin (elemi gyakorlatokat), angolt (Shakespeare-meséket Lambtól), földrajzt, történetet (az Egyesült-államok történetét), természetrajzot, számtant, (méterrendszert, kamat-számitást) és a mértan elemeit. A második évben, vagyis *az V. osztályban* a latinból már a de bello Gallicot tanitják, mig az angolból Franklin életét, a történetből az angol történetet, s a számtanban tovább haladnak a kamatszámitással, s e mellé fölveszik a hatványozást és a gyökvonást is. *A IV. osztályban* már a gall háboruhoz Ovidot és Virgilt is fölveszik; forditanak angolról latinra és latinról angolra. Rendszeresen tanitanak *olvasni,* s erre Plutarch életirásait használják, természetesen angol forditásban. Ez osztályban kezdik meg a *franczia* nyelv tanitását; a történetből a görögök történetét tanitják, mig a mathematikából az algebrát. *A III. osztályban* fölveszik az Aeneist (II—IV.), Sallustius Catilináját s részleteket Ciceróból. A *görögöt* Xenophon Anabasisával kezdik tanitni, s angolból forditanak attikai görögre. Könyvnélküli darabokat szintén vesznek föl, Macaulay római legendáiból, Tennysonból és Wordsworthból. A francziát folytatják, leforditván Lacombe «Francziák történetét»; s a görög történet helyett a rómaiak történetét s algebrából az egyenleteket tanitják. A II. (ötödik) osztály tárgyai ugyanazok mint a negyedikéi, csakhogy a latinból Cicerót, Virgil Bucolicáját veszik föl. Az Anabasist folytatják, Shakespeare valamely darabját tanulmányozzák, s a természettudományok közül a fizikát kezdik tanitani. Az algebrát befejezik és ismétlik, hozzávéve még a síkmértant. Az utolsó évben vagyis *az I. osztályban* már csak *öt* tárgyat tanitanak: latinból az Aeneis V—IX. könyveit és Cicero három beszédét forditatják le (de szótár nélkül); görögből fölveszik Herodotust s az Ilias első három könyvét, s végre gyakorlatokat készittetnek görögül; az angolban ismételnek, olvastatnak, értekezéseket csináltatnak és forditatnak idegen nyelvekből; a francziában a tanitást a franczia klasszikusok tanulmányozásával végzik be, mig a mathematikában a síkmértannal készülnek el.

A hétnek csak *öt* napján tanitnak ez iskolában, a szombat mindig egészen szabad nap; ekkor csinálják a fiuk leczkéiket, játszanak és tesznek kirándulásokat. A vasárnap szent nap s nagy bün volna, ha egy fiu iskolai könyvét csak a kezébe venné is. Ezt a napot az istennek szentelik s elmennek a templomba, reggel és délután. — Bizonyára sokan csodálkoznak azon, hogy a vallás tanitása nincsen fölvéve a latin schoolban, ez egyszerüen azért van, mert a vallást az u. n. *vasárnapi iskolákban* tanulják a növendékek, mely vasárnapi iskolák helyiségei a templomok mellett vannak. Ilyen iskolákban a tanárok a legtöbb esetben a papok, gyakran üzletemberek, vagy sokszor nők is. Az előadások a latin schoolban reggel kilenczkor kezdődnek s tartanak két óráig. Délután nincsen előadás.

Vegyünk fel egy napot, p. o. hétfőt s nézzük, hogy mit csinálnak e napon p. o. a harmadik osztályban. Legelőször 9-kor sorrendben fölvonulnak az amfitheatrumba s helyet foglalnak. (Megjegyzendő, hogy a hétfői napokon az egész iskola fölmegy a nagy terembe.) Az iskola derék igazgatója, *mr. Moses Merrill* ott áll a kis kathedránál, mig a többi tanárok körülötte ülnek s a franczia tanár, *mr. Capen,* a zongoránál áll. Merrill ur felolvas egy részletet a bibliából, s azután kijelöl egy himnuszt, mit az ifjuság felállva zongorakiséret mellett elénekel. A hetet tehát ily ünnepélyesen kezdik meg, mely ünnepélyesség azután más napokon is megvan, csakhogy akkor az illető osztályfőnök olvas föl egy részletet a bibliából a saját osztályában. Tehát hétfőn 9 óra után, mikor a fiuk már lejöttek a nagyteremből, bejön a latin tanár s a csengővel csenget, mire nagy csend lesz az osztályban, mely különben is rendkivül csendes. Az osztály feje, a legjobb tanuló bejelenti a mulasztókat. A jó tanulók hátul ülnek, mig a rossz, rakonczátlan (többnyire irlandi) fiuk az első székeken. A latin tanár leül az iróasztal mellé s fölveszi p. o. Virgiliust s átismételve az előbbi órában leforditott részt, tovább halad, még pedig ugy, hogy minden felelővel csak egy vagy két mondatot forditat le, miáltal eléri azt, hogy minden fiu minden órán felel. De hát hogy ejtik ki az amerikaiak a latin szavakat? Az angolok tudvalevőleg a latint az angol nyelv szabályai szerint ejtik ki; a bostoniak megrovólag emlegetik, hogy az angolok mily gyalázatosan bánnak el ezzel a szép nyelvvel, s ők egészen ugy ejtik ki, mint mi, csakhogy a c-t válogatás nélkül mindenütt k-nak olvassák. Igy Cicerót Kikerónak. E mellett még abban is eltérnek a mi kiejtésünktől, hogy az æ-t nem e-nek, hanem a mint irva van ugy ejtik ki. A latin tanár nagy sulyt fektet az angolból latinra való forditásra. Nem a saját szórendjük és gondolkozásmódjuk szerint forditanak ők latinra, hanem külön könyvet használnak az angol-latin forditásra, melyben a latin nyelv szójárásai, kifejezésmódjai föl vannak sorolva. (Phraseologia.) Minden héten egy órát külön az angol-latin forditásra szánnak. — A latin óra után 10 órakor a tanár elhagyja helyét s még az ajtóban találkozik vele a szembe jövő *franczia* tanár, Capen ur, kinek leczkéje 10-től 10 óra 50 perczig tart, mikor aztán tiz perczny szünet van. E szünet alatt az ifjuság apraja-nagyja lemegy az udvarra és szenvedélylyel játsza a *foot-ballt.* A mint megkondul a harang, a fiuk besietnek az osztályba, hol már vár reájuk az *angol* tanár, ki egyszersmind a harmadik osztály főnöke is. Ha rendetlenség fordul elő, a tanár kiméletlenül megadja a tanulónak a *markot,* vagyis az első tanulóval, kinél mindig van egy névsor, följegyezteti, hogy ki rendetlenkedett. Ha egy fiu egy hét alatt 7 markot kapott, akkor szüleihez levelet irnak, melyben őt az iskolából kilépettnek nyilatkoztatják. Természetesen a szülők közbenjárására ki lehet eszközölni, hogy a delinquenst visszafogadják az iskola kebelébe. — Az *angol* tanár, ki 11 órakor jön be, 11 óra 45 perczig tart leczkét, mely alatt azonban nem csinálnak egyebet, mint olvassák Plutarch életirásait, s a tanár tanácsokat ad a helyes hangsulyozásra, stb. A legközelebbi óra *görög,* mely tart 11 óra 45 percztől 12 óra 15 perczig. A tanár forditat az Anabasisból és közben-közben megkérdezi az osztályt, hogy érti-e mindenki a dolgot, s gyakran megtörténik, hogy egy fiu kedvéért egy egész részletet lefordit ujra. 12 óra 15 percztől 12 óra 30 perczig ismét szünidő van, mely után 1 óra 15 perczig oly leczke következik, melyben az osztályfőnök benn marad az osztályban s kiki készül a következő vagy más leczkére, de munka nélkül nem szabad ott ülni. Az utolsó leczke 1 óra 15 percztől 2 óráig ismét görög, mely alatt folytatják a forditást s az óra végén a tanár eltéteti a könyveket, s felir a táblára egy maga szerkesztette görög mondatot, melyben az azon óra alatt előfordult uj szavak benne vannak. Ezt bizonyos idő, rendesen tiz percz alatt le kell forditani, még pedig a szótár segitsége nélkül.

Ime igy telik el egy délelőtt a bostoni latin iskolában. A fiu haza megy s a délutánt játszva vagy veloczipédezve tölti el. Az amerikai fiu egyátalában nem olyan verekedő, mint az angol; a boxolást mondhatni alig ismeri. Játszani igenis nagyon szeret, s a felső osztályokba járó fiu épen ugy játszik, mint a legalsóbb osztályba járó fiu. Csak le kell nézni az udvarra fertályközben, midőn két-három foot-ball repül a légben! Mondhatni legkedvesebb játékuk a *base-ball* és a *foot-ball,* melyek játszásában gyakran versenyre kelnek a reáliskolával vagy a többi gymnáziumokkal. Mindkét játékhoz az egyik pártra szükséges 11 legény, kiket mindig a legjobb játszók közül választanak, s kiket azután bátran kiállitanak a más iskolák 11-e ellen.

A fiuk legnagyobb része jó magaviseletü. Hazugságon az én ott létem alatt csak két fiut kaptak, s e miatt, mint rendkivüli eset miatt, az igazgató nagyon ingerült volt. Befolyást gyakorol reájok a vallásosság is; vasárnaponként olyan szép rendben mennek valamennyien a templomba, hogy gyönyörüség látni. Mikor a tanár azt mondja, hogy valamit szótár nélkül kell leforditani, nincsen eset, hogy valaki kezébe venné a szótárt. Soha sem hallottam egy illetlen szót, mig közöttük voltam; vigak, tréfásak, de mindig tisztességes viseletüek voltak. Pedig az iskola «nyilvános», és minden bostoni lakos fia ingyen járhat oda. A tanárok és a fiuk között legkevésbbé sincs rideg viszony. A tanár mindig ott van a fiuk között; kiki a maga osztályában. Tanári szoba, hol a tanárok óra után összegyülhetnének, nincs; mindig pontosan jönnek és pontosan mennek s az órát egy perczczel sem röviditik, vagy hosszabbitják meg. A tanár felhozza reggel magával táskáját, melybe a villás reggelit, a lunchot berakja s ha épen dolga nincs, olvassa a «Boston Herald»-ot. Mulasztás, mint már emlitettem, rendkivül ritkán történik, ugy a fiuk, mint a tanárok részéről, s ha a tanárok mulasztanak, a head master szinte bocsánatot kér az osztálytól. A fiuk tiz perczét nagyon tisztelik, s a tanár sohasem von el abból egy perczet sem a nélkül, hogy előbb meg ne kérné az utána jövő tanárt és az osztályt.

A latin schoolban a szavalást egészen rendszeresen tanitják s az osztályfőnök meghagyja az osztálynak, hogy készüljön el a szavalásra mindenki s azután felszólit egy óra alatt 8—10-et, kik szavalnak. A legjobb szavalók hónaponként a nagy teremben közönség előtt, nyilvánosan szavalnak; s az év végen átalános szavalati verseny van a bostoni Music-Hallban. — Évenként dijakat tüznek ki, még pedig öt dijat (e dijak többnyire könyvekből állanak) a szavalásra, 12 dijat példás magaviseletre és pontosságra, s határozatlan számu dijat szorgalmas tanulásra. Ezeken kivül dijat kapnak azok a tanulók is, kik egyes tárgyakban kitünnek. A nagy szavalási ünnepélyen a Music-Hallban (rendesen nagy közönség jelenlétében) aztán a dijakat kiosztják. E mellett az első vagy legfőbb osztály legjobb tanulóinak az u. n. *Franklin-érmeket* adják, mely érmeket az iskola a Franklin hagyatékának kamatjaiból veret. E Franklin-érmeket selyemzsinorra akasztják s ugy teszik az illetők nyakába. Az érettségi bizonyitvány, a «diploma» pergamentre van irva latinul. Minden hét végén a jó tanulóknak, kik nem mulasztottak s rosszul nem feleltek, *Approbation cardokat* (elismerési jegyeket) osztogatnak, melyekben a head master elismeri, hogy ez s ez a fiu a lefolyt hét alatt tanusitott jó magaviseletéért és szorgalmáért nyilvános dicséretet nyer. Végül meg kell emlitenünk, hogy a latin school fölött az u. n. *school commitee* áll, mely vezeti a város iskolai ügyeit s működéséről évenként jelentést tesz.

A «*military drill*», vagy katonai gyakorlat a latin és high school minden tanulójára kötelező. Minden bostoni gymnáziumnak vagy reáliskolának van egy ezrede, s az egészet összevéve school-regimentnek nevezik. Az ezredes választása egy évben a latin, más évben a high schoolra esik, s ugy ezt, mint a tiszteket: az alezredest, őrnagyot, hadsegédet, kapitányokat és hadnagyokat mindig az első osztályból választják részben maguk a fiuk, részben a tanárok, s épen e berendezés okozza azt, hogy a választásokkal sok baj jár. A latin schoolnak rendesen 6 százada van. Az egész regiment évenként május 20-án kivonul egy kertbe az 1861—66-ki háboru emlékoszlopa alá, ottan az ezredes bemutatja a város mayorjának az ifjuságot. Később juniusban Boston legnagyobb szinházában a Boston Theaterben nagy diszelőadás van, mely nevezetes arról, hogy az előadásoknál, mondhatni, csakis fiatal hölgyek jelennek meg, s a bokréták egész özönével árasztják el a nap hőseit. A katonai berendezés, mint épen az Egyesült-államok hadseregénél is (melynek béke állománya 20,000, háborui állománya 400,000 ember) egészen franczia alapon nyugszik, még a tisztek egyenruhája is francziás s mondhatom, hogy az ezredes igen szépen néz ki epaulettjeivel, melyeken büszkén terjeszkedik az amerikai sas, a «spread eagle». A latin school közkatonáinak egyenruhája igen egyszerü, s egészen kék. A fiuk büszkén hordják az utczán a kis franczia sapkát, — s büszkén hordtam én is, midőn mint a latin school tagja, amerikai lobogó alatt katonáskodtam.

PEKÁR GYULA.

TAGLEJTÉSEK ÉS KÉZJELEK.

I.

«Jobb feküdni, mint ülni; jobb ülni, mint állni; jobb gestikulálni, mint beszélni» — tartja egy spanyol közmondás, s e közmondás hiven tükrözteti vissza a déli égalj lakóinak tunyaságát. Nem is csoda tehát, ha ugy találjuk, hogy szótlan, hallgatag emberek, a kik röstellenek beszélni, a leggyakrabban élnek ugynevezett tagjelekkel. De a mindennapi társalgásban is, ha oly tárgy kerül szőnyegre, melyre nem tartjuk érdemesnek a szót vesztegetni, rendesen egy sokat mondó kéz- vagy főmozdulattal ütjük el a dolgot. A kézjel és a tagbeszéd tehát, mely sok valószinüséggel az emberiség őskorának egyetlen vagy legalább legelső gondolatközlési eszközét képezte, ma sem ment még egészen ki a használatból, sőt ugy szólva egy oly pótnyelvet képez, mely nem egyszer hathatósabb s jelentősebb a szónál is. A szónoki előadás nemcsak hogy nem nélkülözheti, de oly pillanatokban alkalmazza, melyekben ép a legközvetlenebb és legmeggyőzőbb hatást kivánja elérni s nem is téveszti czélját, mert már az a körülmény is, hogy a kéz- és tagjelek épen a tett és cselekvés eszközeivel, a fővel, karral, kézzel és lábbal vitetnek véghez, bizonyos erélyes és kiható kifejezést kölcsönöz azoknak. A parlamenti élet beavatottjai tudják ezt s azért egy-egy szelidebb lábtoppanást, kézzel az asztalra csapást, papirszaggatást, plajbász-eldobást, stb. ma is sikerrel alkalmaznak.

Voltaképen minden tagjel többé-kevésbbé öntudatlan kinyomata a kedély természetes állapotának, s ezért lényeges eleme a hasonlóság azzal a gondolattal, érzéssel, tárgygyal vagy fogalommal, melyet jelezni kiván. A legegyszerübb két tagjel, az igenlés és tagadás, a fejnek magunk felé vagy magunktól el való hajlitásával, már mozdulataikban magukon hordják értelmök bélyegét. «Igen» — a mi kell, a mit elfogadunk, a mit kivánunk; s «nem» — a mit elutasitunk, eltávolitunk magunktól. Nem lényeges, hogy ez a mozgás épen a fej által történjék, mert például az indusok a kételyt és a tagadást csak ujjoknak gyors és vizszintes mozgatásaival fejezik ki, de lényeges az, hogy a taglejtés a tagadás minden körülményei közt távolitó mozgással történjék. Igaz, hogy a mohamedánoknál a tagadást és igenlést a főnek épen megforditott rázása fejezi ki, de tudnunk kell, hogy e minden ösztönszerüséggel ellenkező szokás csak vallási eltérés folyománya, melyben egy hajdan hatalmas vallásfelekezet idegenkedése mintegy demonstrative nyilatkozott a nyugot-európai kultura befolyása ellen. Nézzük azonban a még beszélni nem tudó mohamedán csecsemőket s meggyőződhetünk a felől, hogy természetes mozgási ösztöneiknél fogva bármely kellemetlen tárgy megpillantására csak oly «keresztényiesen» fogják rázni tagadólag fejüket mint akármely hitetlen gyaur.

Csak is a tagjelek eredetének mélyen az ösztönéletben gyökerező volta magyarázhatja meg azt is, hogy mikép találkozhatnak e tekintetben szokásaink nemcsak velünk egyidejüleg élő vad népek, de távol századok szokásaival is. Ma a csufondáros nyelvöltés csak éretlen gyerkőczök időtöltése, de régebben bizonyosan átalánosabb, elterjedettebb volt. Már Liviusból olvassuk, hogy oly hősök, mint Titus Manlius, a gall vitéz hetvenkedő hányavetiségét az ellentáborból nyelvkiöltéssel fogadták. Hasonló eseteket Cicero, Quintilius, Plinius s mások is bőven emlitenek. S hogy régebben e tagmozdulat sértő jelentése is nagyobb volt, azt egy franczia katona esete is bizonyitja, kit, mint egy középkori franczia krónika előadja, kerékbetöréssel büntettek, a miért a Notre-dame templom szüz

Mária képére nyelvét kiöltö. Ha ma valakitől azt kérdenők, hogy mi tulajdonképen a nyelvkiöltésnek gyaláző jellege, aligha tudna rá feleletet adni. Forcellini «Dictionarium totius Latinitatis» czimü nagy müve azonban helyesen tapogatózik, midőn a tiszteletlenséget abban látja, hogy a testnek egy természeti helyzetében elrejtett része lepleztetik le az aljassággal határos módon.

Nehezebb már a *vállvonás* jelentését meghatározni, hogy minő élettani, képletes, vagy magyarázó összefüggésben áll a közöny, melyet kifejez, vállunknak könnyü megránditásával. Meg kell jegyeznünk különben, hogy maga a szó sem teljes értelmü, a mennyiben a vállvonás talán minden taglejtés közt a legösztönszerübb, egyszersmind a fejnek könnyed oldalrahajtásával jár, sőt anélkül anatomiai lehetetlenség; kapcsolatos ezzel néha a tenyérnek kifelé forditása is, ha közönyünknek, valamivel való nem törődésünknek határozottabb sulyt akarunk adni. Még jobban támogatja e kifejezést utolsó sorban a homlokbőr fölránczolása. Mind e tényezők összegezve adják a testnek azt a tartását, mely társalgásainkban közben oly gyakran nyer kinyomatot.

Minden tagbeszéd közt a legfontosabb szerepet azonban a kéz játsza. A kéz a legnemesebb és leginnomabb szerkezete az emberi cselekvő képességnek. A római szónoklat az ujjak játékát a mai szónoklás terén már nem ismert tökélyre emelte, s a «digitorum argutiae» alatt a ciceroi iskola az előadás diszének leginomabb mesterfogásait értette. És valóban, nézzünk meg csak egy szép női kezet puha, fehér bőrével, nyulánk alkatával, melyen a középen arányosan kidomborodó ujjak rózsás hegyben végződnek, — nem el kell-e ismernünk, hogy a kéz a teremtés egyik leg szebb remeke, mely az emberi és a nemi hivatásnak félreérthetetlen magas jelképét mutatja. Az emberiség minden időben érezte a kéznek ezt a magasztos feladatát, s hozzákötötte a legszentebb vallási és polgári cselekvények teljesitését. A kéznek, mely barátilag szoritja meg a feléje nyujtott kezet, mely szerelemben egyesit az oltár előtt, s hűséget fogadva emelkedik fel a zászló alatt, mély és rendkivüli szerepet tartott fenn a jogtörténelem. A római jog «*stipulata manus*»-a, szavahihető embereknek egyszerü kézadásra adott szabadulást a vizsgálati fogságból, s ez intézmény jelentékeny részben ma is minden mivelt államban fennáll. Az «*impositio manuum*» (kézföltevés) kezdve a görögökön, kik azzal választák hivatalnokaikat, végig a zsidókon, kik «*semicha*» név alatt az isteni malaszt szimbolumát látták benne, s a rómaikon, kik azzal bocsáták el fölszabadult rabszolgáikat, átment a keresztény szertartásokba is, s a megaldás, a fölöldozás, a fölavatás, az utolsó kenet papi cselekvényeiben mind a kiterjesztett kéz jelbeszédére ismerünk. Krisztus kezét fejökre téve, áldá meg a kisdedeket, s kétezer év után ma is kezét teszi fejére a szülő bucsuzó gyermekének. Lássuk azonban, hogy e némileg már történetilog szentesitett hagyományokon kivül is minő magyarázó jelentései vannak a kézbeszédnek a közönséges életben.

EGYVELEG.

* **Hirhordó embereket** alkalmaztak Párisban régebben, midőn a hirlapok még nem voltak divatosak. Ez emberek kötelessége volt a város különböző részeiben egyes gyülhelyeken pontosan megjelenni s ott kartársaikkal a hireket kicserélni. A luxemburgi kert s Palais Royal egy tölgyfája, továbbá a sz. Ágoston zárda voltak a legnevezetesebb helyek. Az előkelő urak ép ugy tartottak maguknak külön hirhordókat, mint magántitkárokat, mig mások csak házukhoz járatták őket. 1630-ban már egy hiradó irodát is állitottak fel, hol minden ujdonságot meg lehetett tudni. Ez üzlet természetesen megszünt s ma már az ujságok miatt egészen felesleges.

* **Figyelemre méltó reformot** hozott be Páris város hatósága a boulevardeokon. A St. Germain-boulevardeon s később a többin az összes gázlámpáknak minden oldalán a szemben levő ház száma van zománczozott táblákra irva s a láng alatt oly módon elhelyezve, hogy a kocsisok és gyalogosok egész kényelemmel olvashatják.

VILLAMOS UTCZAVILÁGITÁS: PARTZ RENDSZERE.

* **A szivarvégekkel kereskedés** Párisban nem kevesebb, mint 250,000 frankot jövedelmez évenként. E kevésbbé ismert iparággal Párisban mintegy 200 egyén foglalkozik s naponként átlag 3½ frankot keres meg. Eljárási módjuk a következő: kora reggel, nyáron már 3 órakor, bejárják a főbb utczákat és tereket s nehány souért szegény ördögök által még a szemét- és pócze-gödröket is átvizsgáltatják s végül pinczérek által az asztal alá dobott szivarvégeket szedetik össze. Ha az aratás jó, megkezdődik a dohánygyártás, rendesen hid alatt vagy más ingyen helyiségben. Deszkákon a szivarvégeket jól összeapritják s kis csomagokba osztják, melyeket munkásoknak, utczaseprőknek, kocsiajtónyitóknak s más szegény emberoknek maguk árulnak el oly olcsón, hogy a dohány rendes ára ötszörte nagyobb. Egy souért 25 grammot is lehet kapni. Ha ez összeget a legelől emlitett főösszeggel összehasonlitjuk, láthatjuk, mily jövedelmező ez iparág s mily sok vevője van az ily dohánynak.

* **Gambetta** egyátalán nem volt szenvedélyes levéliró s levelei meglehetős ritkák. Atyja azonban gondosan megőrizte minden levelét még abból az időből is, midőn a mont-fauconi iskolából irt neki s jelenleg ki akarja azokat adni.

* **A tél az Egyesült-államokban** rendkivül hideg volt, Chikagóban január 8-án 23°-ig esett a hőmérő, ugy hogy azoknak a szerencsétleneknek, kik kénytelenek voltak az utczákon maradni, orruk és fülök is megfagyott. A Niagarán képződött jéghid száz lábnál vastagabb volt, ugy hogy egész sereg ember ment rajta keresztül. A vizesés felett azonban a jég oly annyira meggyült, hogy a partokra egész sereg jéghegy esett, számos házat és a vasuti töltést is megrongálva.

* **A szibériai partnak** azon a részén, mely a Cseljuszkin-foktól, a szárazföld legmagasabban fekvő pontjától, az uj-szibériai szigetekig terjed, az északsarki tengert a német földrajzirók *Nordenskiöld-tengernek* akarják elnevezni a hires utazó tiszteletére, ki legelőször járta be azt egészen.

* **A hajó utazásának ellenőrzésére** Pichwell Hullban oly fénykép-készüléket állitott elő, mely a delejtü-szekrénynyel összeköttetésbe hozva a delejtünek s ezzel együtt a hajónak mozgását önállóan feljegyzi s pedig oly módon, hogy a kapitány rögtön megtudja, meddig tartotta meg a hajó ugyanazt az irányt, mikor s mily messze távozott el attól. A kormányos működését ily módon igen pontosan lehet ellenőrizni.

* **A barna szőnyegek** alapszinében, melyek jelenleg a kereskedésben gyakran előfordulnak, igen sok ugynevezett pompéji piros, azaz arzénsavas vasoxyd fordul elő. Mivel nedves szobákban a penész folytán az arzénsav felbomlása s igy arzénköneg előállása gyakori, e szőnyegek használatában az óvatosság nem fölösleges.

* **A nőktől a lelket** a Korán tudvalevőleg megtagadja. Mohamed különben annyira szerette a nőket, hogy a Korán e helyét nem lehet komolyan venni, annyival kevésbbé, mert más helyen a rossz asszonyoknak örök büntetést jósol, s hirdeti, hogy isten a büntetésben és jutalomban nem tesz különbséget a nemek közt; az arabok végül Mahomed leányát is tisztelik s sirjánál imádkoznak. Egész komolyan el van terjedve e hit azonban a khinai köznépnél, kik rendkivül csodálkoztak a keresztények uj tanán, hogy a nőknek is van lelkök. A középkorban a keresztények is sokáig vitatkoztak a felett, van-e a nőknek lelkök csakugyan. A maconi zsinaton 1693-ban egy skót pap komolyan tagadta ezt s többek közt az apocalypsis egy helyével igyekezett érvelni, mely szerint egykor a mennyországban fél óránál tovább tartó csend volt. Ez nem élcz, hanem komoly theologiai vita volt.

* **Papirtányérokat** használnak ujabban Berlin nagy kávéházaiban és éttermeiben. A kezdeményezést mult nyáron tette egy vendéglős. A papir-tányér, melyet különösen vajaskenyér, sütemények, s más hasonló tárgyak felszolgálásánál használnak, vastag papirhasonlit a porczellán tányérhoz. Az uj divat nagy népszerüségnek örvend. Némely helyeken a vendégeknek jogukban áll a könnyü tányért a hollandi minta szerint készült papir-asztalkendőkkel zsebre dugni.

* **Különös szépségversenyt** rendeztek közelebb Chikagóban reklamul egy szinésznő oda érkezése alkalmából. A szinpadra lépését megelőző vasárnap ugyanis a főbb utczák sarkain szavazó urnákat állitottak fel, melyekbe mindenki dobhatott jegyet, hogy igy valóságos népszavazás által düljön el az a fontos kérdés, melyik szebb a három nemzetiséget képviselő nő, t. i. Langtryné angol asszony, a kérdéses amerikai eredetü szinésznő, Palmar kisasszony, s ez utóbbi néger szobaleánya közt. A közönség beleegyezett a tréfába s a különböző urnákba mintegy 48,000 szavazatot raktak, melyeknek legnagyobb része, bizonyosan nemzeti érzület folytán is, Palmar kisasszonyt tüntette győztesnek. A szavazás oly nagy csődületet keltett, hogy a rendőrség nem volt képes a rendet fentartani.

JELENETEK WAGNER ZENEDRÁMÁIBÓL.

A zenevilág méltán ölthet gyászt a nagy német zeneköltő ravatala fölött. Hatalmas alkotó szellem volt s alkotásainak hatását a tanulmány, a készültség még fokozta. Az instrumentáczió terén a zene nagy mesterei közé sorakozott, mélyen belemerült a hangok mysteriumaiba s onnan, mint a buvár a tenger mélyéből, uj tüneményeket hozott elő, a miket addig nem ismert, vagy félreismert és elkárhoztatott a «műértő» világ, mig ő ki nem mutatta a látszólagos disharmóniában is uralkodó hatalmat: a harmóniát.

Wagner Rikhárd alkotó erejének főszintere a szinpad vala. Itt elmondhatni róla, hogy egy egész uj korszakot alkotott. Ha nem megyünk is odáig, mint rajongó istenitői, kik tulzásairól is elragadtatással birnak megemlékezni s azokat legföljebb egy ös-erőtől tuláradó szellem kicsapongásainak ismerik el: azt legelfogultabb birálói is elismerik, hogy a szó szorosabb értelmében vett «zenedrámának» ő a megalkotója.

A ki a szinpadokon mai nap is uralkodó franczia és olasz operákat ismeri, tudni fogja, hogy azokban a melódia a fő-elem, minden egyéb alsórendü elbánásban részesül. Oly jeleneteket lát az ember egy-egy ily opera előadásakor a szinpadon, melyek határozottan valószinütlenek, sokszor egyenesen lehetetlenek s a közönség, ha a zene lebüvölve nem tartaná s meg nem vesztegetné itélő tehetségét, mely a festett falak között is a való életet keresi, — sokszor nevetségeseknek volna kénytelen azokat tartani. Hát nem nevetséges az például, hogy a hősnő vizbe ugrik, igy akarva elveszteni magát, s még egy fertály óráig ott a vizben uszva énekel? Vagy mikor a khorus nagy szerencsétlenség hirét vevén, melyen azonnal kellene segitenie, — még előbb egész hideg vérrel nehány kardalt elharsog s csak azután kezd szedelőzködni a mentésre?

Az operák szövegei, az u. n. librettók, a legtöbb esetben silány hitványságok, melyeket nóta nélkül elbeszélve kifütyülnének. Minden suly csak a zenére magára van fektetve s ha az elég fülbemászó: fönmarad vele a legképtelenebb szöveg is.

Wagner Rikhárd egész működése oda irányult, hogy e fonákságnak véget vessen. Nem dalmüvek, nem operák: a zenedrámák költője lett. Maga választá meg tárgyait, maga dolgozta fol költöileg, mintha csak valóságos drámát irna s a szöveggel együtt termett meg nála a zene, melynek már azért is a tárgyhoz, a jellemekhez, a helyzethez mértnek kellett lenni, azzal összhangban állania s hatását fokoznia. Azért ő a hangfestés nagy mestere, kinél a drámai erő a hangokban is annyira nyilvánul, hogy maga a zene is egymagában szinte beszél és elbeszél.

E harmónia, e kiegészitő, e hatást hatványozó összefüggés zene és szöveg között, ez a nagy zeneköltő-tehetség varázsának titka. A mihez járul gondos kerülése mindannak, a mi ez összhangot zavarhatná. Wagner, mint szinházi zenekar vezetője sok éveken át, igen jól tudta azt, hogy a szinmű, még ha opera is a neve, a közönségre nem a hangok által, nemesak a fülre hat: a *néző* közönségnek van szeme is, mely azzal is élvezni kiván. És e szerint rendezte be a maga alkotásait. Az ő darabjai u. n. kiállitásos darabok, a hol a diszlet, a szinfal, a külső környezet is mind annak az egy művészi hatásnak szolgálatába van szerződtetve, melybe a zene és a szöveg. Az értelem, az érzés, a halló és látó érzék általi hatás mind egy és ugyanazon irányba tereli a figyelmet s együttes erejükkel könnyenebben érik el azt, a mit szerte huzva, vagy elszigetelve aligha tudnának és semmiesetre sem tudnának oly nagy mértékben elérni.

II. Sylvester pápa,
a ki a magyar koronát szent Istvánnak küldte.

Ó-kori (római) katonák.
Az első kürtös; ezek rendesen a sereg élén jártak. A második gyalogos pikkelyes páncélban; a harmadik gyalogos lemezes páncélban.

Attila lakomája.
A kép — hun maradványok hijában — Priskus Rhétor leirása után készült. A háttérben, kereveten ülve, Attila, ki vendégeivel az előtérben álló hun énekest hallgatja. Attilától jobbra Onégésius, Attila legelső tisztviselője ül, s vele szemben Attila két ifjabb fia; az öregebbik fiu atyja kerevetén ül.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSÁBAN MOST MEGJELENT MAGYAR OLVASÓKÖNYVEBŐL

Nehány jelenetet mutatunk be Wagner Rikhárd legismertebb, legelterjedtebb zenedrámáiból, melyek közül kettő a nemzeti szinháznak is állandó repertoir-darabja s mindannyiszor előkerül, mihelyt elég erő van, hogy előadhassák. Nézze meg akárki e rajzokat, nem ugy fogja-e találni, hogy azok, mint *képek* is művészi hatásuak s megalkotásuk magának a festő ecsetének is méltó föladata lehet? Hát még mikor ez a kép valósággal élő alakokból van összeállitva, csalódásig hiven utánzott tájkép vagy terem előterében, mikor ez alakok szoborszerüen szép mozdulatokat tesznek, szólnak s hangokban adnak érzelmeiknek kifejezést, s művészi ihletü zene kiséri minden hangjukat és mozdulatukat; ha tehát a zene, az ének, a szobrászat, a festészet, szóval a képző és szóló művészet mind a négy múzsája szép összhangban egyesül ugyanarra a czélra, — képzelhetni-e, hogy a hatás elmaradhasson?

Pedig Wagner zenedrámáinak tárgyát nem meriti a köznapi életből. Túlnyomó azokban a romantikus, sőt a regei elem, melynek a valószinüségre semmi jogigénye nincs s mégis azzá válik.

Tannhäuser például egy középkori lovag és dalnok, u. n. Minnesänger, ki a Vénus tündér-barlangjába kerül s ott annyira eltelik az érzéki gyönyörökkel, hogy megundorodik tőlük s elmenekül. S akkor egy erkölcsileg eszményszerüen tiszta légkörbe lép: a bün fertőjéből türingiai szent Erzsébet, a magyar királyleány környezetébe, hol minden szüzies és érintetlen. Ott visszaemlékezései elragadják: a dalnokok wartburgi versenyén az érzéki szerelmet dicsöiti, mire elérkezik a vezeklés ideje s Tannhäuser Rómába zarándokol bünbocsánatért. A kép, melyet ez alkalommal bemutatunk, szent Erzsébetet mutatja, a szűz istenanya képe előtt könyörögve a zarándokok vezeklő utjainak sikereért, mi alatt azok csoportja s köztük Tannhäuser alakja a háttérben elvonul.

Még regeszerübb tárgya van a másik zenedrámának, melyből szintén bemutatunk egy jelenetet. Ez egyenesen a germán mythologiába megy vissza. A szent Gral lovagjainak miszteriumába vezet be a költő, kik olyan férfitündérfélék. *Lohengrin* ezek egyike, ki az ártatlanul vádolt Elza védelmére egy hattyu által vont csolnakon megjelen, a vádló ellen sorompóba lép, az istenitéletben győztessé s Elzának férjévé lesz, csak azt kötve ki a képünkön látható nászéji jelenetben mátkájától, hogy soha se tudakolja tőle kilétét, származá-át, mert akkor elveszti őt. De a végzet beteljesül. Elza, ellenségei által rábiratva, megteszi a végzetes kérdést, s boldogságának vége lesz.

Wagner később már e félmythikus tárgyakkal se érte be, melyekben mégis túlnyomó volt a való élet, hanem egészen belemerült a regevilágba. Az ó-germán mythologia isteneivel és hőseivel vezette be hires Niebelungen-ringjét, melyek előadásához egészen külön szerkezetü szinpad épitésére volt szükség. De az Edda isteneinek ködös világából később ismét fölkereste a földet s utolsó zenedrámája, hattyudala, «*Parsifal*», melynek egy fantasztikus jelenetét tünteti föl képünk, ismét a Tannhäuserrel és Lohengrinnel közös téren mozog s alapesszméje a lelki tisztaság, mely az élet minden viszontagsága és akadálya fölött diadalmaskodik s a tiszta szerelemnek és állhatatosságnak jut a babér.

VILLAMOS UTCZAVILÁGITÁS.

Partz rendszere.

Az elektrikus világitásnak egyik nagy hibája abban áll, hogy utczai világitásra eddigelő nem alkalmazható előnyösen. Az elektrikus fény nagyon vakitja a szemet, ha belétekintünk. Ha pedig tejüveget teszünk elé, akkor erejének egy nagy

része veszendőbe megy, több lámpát kell alkalmazni, s ez által annak drága volta nagy mértékben fokoztatik. Ezeken a bajokon akar segiteni egy filadelfiai föltaláló, Partz rendszere, a melyet olvasóinknak bemutatunk.

E rendszer szerint az erős izzó szenet nem látja az ember, annak vakitó fénye szemét nem kápráztatja, és a fény erejét még sem fogja föl semminemü üveg. Ez el van érve az által, hogy az izzó széndarabok az utczakövezet alatt vannak elhelyezve egy kis fülkében, a honnan egy kicsiny kürtő vezet fel a magasba, s a fénysugarak egész kéve-alakban törnek elő. A földszinten egy 40—50 méter magasságu oszlop tetejében homoru tükör van elhelyezve, ugy hogy e sugarak mind reá essenek, s onnan mindenféle irányban szétszórassanak. Ez által voltaképen a homoru fémtükör szerepel ugy, mintha a fény forrását képezné. Minthogy pedig ennek sokkal nagyobb fölületén oszlik meg, s igy nem is annyira intenziv, a szemet tehát nem kápráztatja.

Eddigelé e világitással csak kisebb próbákat tettek, de már ezek is elegendők voltak arra, hogy annak életrevalósága mellett bizonyságot tegyenek.

KIRÁNDULÁSOK BUKAREST KÖRNYÉKÉRE.

I.

Bukarest, 1883. február.

1860-ban volt, mikor először alkalmam nyilt bekalandozni Románia sikságait. Rengeteg idő 60-tól 83-ig, már tudniillik rengeteg egy embernek rövid életéből, mig ellenben a népek életében talán csak egy nap, a természetnek százezer évekkel számító óra-tábláján meg kevesebb egy rövid percznél! És mégis e rövid percz alatt többet változott ez az ország, mint hajdan századok alatt.

A mint kiindultam akkor Bukarestből jó négy lovas brassoveánkán (bőrfedelü erős, de ruganytalan nehézkes jármű), egy óra kellett, mig a főváros hallatlan rossz, durva közvetén kidöczögtünk a délkeleti város kapujához. Ott leszállitottak, egy szurtos fabódéban uti levelet kértek, láttamozták s megnézték nincs-e valami tilos portéka a szénába dugva, és pedig megnézték egy félöles hosszu szuronyszerü nyárssal, aztán jó utat kivántak. Bizony volt is miért, mert nehány ölnyire a város kapujától a Bellokert (értsd uri temető) mellett ledöczczentünk az utolsó darabos kőutról. Egyszerre agyig süppedt a kerék a feneketlen, ragadós sárba, s reggeli nyolcztól esteli nyolcz óra is lett, mire a három mérföldnyi utat hátunk mögött hagytuk.

Ma már ennél kevesebb idő alatt kényelmes vasuti kupéban Orsován vacsorálhatunk; akkor a ki nehány évi gymnáziumot végzett, már szolgabirósága, megye-főnöksége vágyott, az ember vagyona, becsülete, életsorsa fölött 22—24 éves fiatal birák döntöttek, mert csak nehány párisi tanuló volt törvénytudó, a ki tudnillik ott jogot hallgatott. A fővárosban piszkos olajlámpák mutatták, mily nagy a sötétség. Egyes szórványosan álló uri paloták mellett düledékeny viskók, széles ereszü törökös faépitmények, bomladozó fakeritések disztelenkedtek. Ma Bukarest ujszerü palotákkal, skót gránitból, részben keramitból készült kövezettel, légszeszvilágitással és nagyszerü kirakatokkal diszlik; van nagy terjedelmü diszes akadémiája, jogi, orvosi, mérnöki fakultással, Jassziban egyetemmel; van kereskedelmi, földmivelési iskola, számos gymnázium és liceum, katonai iskola, gyönyörü ingyen kórházak, két indóház és most épülendőfélben a harmadik, szóval mindene, a mi egy oly állam fölvirágzásának alapföltétele, a mely nemcsak a diplomaták szótárában változott át független királysággá, de az általános polgárosulás terén is oly haladást tett, milyet hasonló rövid korszak alatt — talán Amerikát kivéve — egy ország sem.

Ez átalakulást kissé részletesebben elmondani, no meg tromful arra az epés, engesztelhetlen magyar gyülöletre, melylyel itt már a lég is telitve van, rámutatni itt-ott a talmi-goldra, mit a világnak tiszta arany helyett mutogatnak, nem egy lap szűk körébe való, sőt nem szeretném, ha más valaki vállalkoznék is rá, mert azt remélem — talán mert melegen ohajtom, — hogy lesz idő, midőn egy valódi közös nagy veszedelem barátsággá változtatja e mai okadatolhatlan gyülöletet.

Nem beszélek hát az emberek működéséről, noha ez is, a politika is, változhatlan természeti törvényeknek van alá vetve, mint minden ez örökké forgó-rohanó földtekén, hanem megyek ki a szabad természetbe s ott érzem magamat legjobban, hol az emberi telhetetlenség nem vetköztette még ki a földet minden költészetéből.

Azt mondják: Olaszország Európának kertje. Ám dobjon rám követ, a kinek tetszik, de én megvallom, hogy 14 nap alatt kimondhatatlanul meguntam azt a kertet, azt a sok fával, szölővel szegélyezett egyenes utat, hol még a töltés és vasut vizenyös árkát is tele ültetik kosárnak való apró rekettyével, és meguntam azt a véghetlen számu apró tábla-földet, rizszsel, buzával, zöldséggel, lugasos szőlőkkel s eperfáival és ellenállhatlan vágy huzott el a szabad nyilt mezőre, olyanra, mint a végtelen rónáju alföld, a hol születtem.

Bukarestnek közvetlen szomszédsága erre emlékeztet. Nem köritik azt ékes nyaralók és diszkertek, mint más nagyvárosokat; nem meredeznek az ég felé fekete füstöt okádozó magas gyárkémények, az indóházét és nehány gőzmalomét kivéve, melyek szintén mind ujabb keletüek. Az utolsó házakból egyenest a mezőre lépünk, melyet néhol szőlös-kertek tesznek kissé változatosabbá az egyhangu buza-kukoricza-vetéseknél; távolról egy-egy falu tornya fehérlik s itt-ott egy folt erdőcske feketéllik a láthatáron, de az ég alját nem nyirbálják körül czikk-czakkos hegyormok. Messze van a Balkán is, messze a Kárpát is, és szabad a látás, mint akár a hortobágyi sikon. Még a délibáb s ha kissé keressük, az ingoványok s nádasok közt kanyargódzó alföldi ér sem hiányzik. Igen, itt a Dimbovicza! E hires kis folyó, mely Bukarestet ellátja ivóvizzel, mely rendes időben tiz lépésnyi széles, mintegy övig ér, de néha a város harmadát viz alá boritja, miért is most nehány milliót kellett kiadni csatornázására. Felül a városon hegyi patak, 6 mérföldnyiről siki folyó, a városon alul torkolataig, telitve egy kétszázezernyi lakosu város szennyével s bőrkészitők, mosóházak, vágóhidak rondaságával, lassan kigyózó sárréti patak, melynek itt-ott vizi-malmok szoriják föl vizét, különösen az Ardzsis folyóba szakadásától csak pár száz lépésnyire fekvő budesti hat kerekü malom majd két mérföldnyire fölfelé teszi rengeteg mocsárrá a völgyet.

Mikor én egy reggel egyetlen kalauztól és jó vizslámtól kisérve, kimentem e mérföldnyi hosszu, 5—600 lépésnyi széles rétségre, csak a távoli malmok zakatoló moraja mutatta, hogy ember is él itt e földön. Még csend volt, az ember még aludt, csak a tó lakói köszöntötték a földerülő szép tavaszi hajnalt; nagy zúdulással föl-fölkerekedett egy-egy csapat rucza — egyes vontatott *«sááp-sááp»* jelezte, hogy zöldfejüek jönnek, a nádi veréb szakadatlan *«kri-kri-kri, kra, kra, kra»* karatyolásába bele-bele *tik*-kent a szárcsa s végig paskolja ügyetlen szárnyaival a viz tükrét, mire sivitva-fütyengetve röppen fel s kanyarog ijedten egy csapat jég-rucza; incselkedve csapkod alá hozzánk *«bijuvik-bijuvik»*... kiabálással a libucz, a partoldalon megszólal harsányan a sok *«pitty-palatty!»* s belerikácsol feleletül a rekedt hangu harizs. Mit nekem Paganini e természeti dicső hangversenyhez képest? De most pszt! hátam mögül jövő szárny-suhogást hallok, le a földre!... A magasabb sikság felől jő... ismerem jól, mik jönek, s a távolságot is kiméri fülem; de moczczani még nem szabad... Még egy rövid pillanat... most talpra! Éles, zavarodott harsány kurrogás s pontban rá egy villámdördülés — és lábaimhoz kalimpált a legszebbik vezető-daru!

És lőn a tó tükrén rettenetes zsivaj! Kercze, jégrucza, fuvó czigányrucza, tökerucza, kalifár, szárcsa, libucz, buvárok, kisebb-nagyobb snepfek, széliáltók, fekete ibisek, vadludak csapata siva-rikitva-gágogva kavargott a légben; szürke, fehér, barna sirályok serege vijjogott körben és galambnagyságu apró fehér gémek, kis és nagy kócsagok, közönséges gémek, fekete gólyák szállongtak mindenfelől, mig lomhán paskolva a viz tükrét, emelkedett fel nehány óriás gődény és legfelül magasan csengő *«glukk-glukk»* kiáltással kelt távoli utra egy félturczat hattyu. Álmadozzatok jó városiak az állatkert szépségeiről!

E közben szép csöndesen puskát töltöttem. Még akkor nem volt feltalálva az átkozott hátultöltő, és tett az ember kissé tempósan annyi löport és annyi és olyan sörétet, a minő a vad volt. Egyszer egy itteni nagybirtokos semmit sem birván eltalálni Springer-féle drága Lancasterével, cserél velem, hogy tán az enyém jobban lő. Lábam, hogy Kirner-féle 10-es sörétü töltény van benne; fölkél előlem egy erdei szalonka... puff! ugy rug vállon a fegyver, hogy egy hétig viseltem a kék foltját. Kutyám oda fut, de csak áll, a helyett, hogy hozná a lelőtt vadat; oda megyek, és mit találok? két szárnyat, lábat, dirib-darab bőröket s egy ölnyire beteritve földet-bokrot szalonka-tollal! Hát már aztán töltény ez? vagy ahá! vorschriftsmässige 50 lépésről kellett volna lőnöm! Az ám, de mi olyan helytt vadásztunk, hogy ott bizony 20 lépésre is alig lehetett látni a sürüségtől.

Töltöttem tehát apróra és ruczára. Az első jó volt a minden lépten-nyomon felszökkenő vizi szalonkákra; a második a meglopható vagy röptükben magukat el-elszámító réczékre. Ebéd tájra aztán hazavergődtem, szörnyü bámulatára nagyvárosi háziasszonyomnak, ki először elálmélkodott annyi sok vad láttára, azután el nem fojthatta meglepetését a felett, mekkora sárbanvizben jártam? Bizony szörnyüség is iskolázott embernek, a ki még francziául is tud, belemenni térdig sárba-vizbe és mégsem hiszem, hogy igazat adott bojár férje ő nagyságának, ki nyárban is sár papucsot viselt s a ki azt mondá, hogy a vadászat nagyon paraszt mulatság.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» márcziusi számát Pulszky Ferencz közleménye nyitja meg «Visszaemlékezések» czim alatt, melyben a hatvanas években történt hazajövetelével, az akkori itthoni viszonyokkal és a kiegyezés időszakával foglalkozik, és sok érdekes dolgot mond el az ő szokott élénk modorában. «A rumánok és igényeik» czimen bő ismertetést találunk Hunfalvy Pálnak Bécsben, német nyelven megjelent munkájáról, mely oly gazdag történeti forrástanulmányokban és kritikai következtetésekben. Jánosi Gusztáv befejezi Longfellow «Arany legendájának» gondos fordását, mely e költői nagy müvet teljesen a magyar közönség kezébe juttatja. Kossuth emlékiratainak ismertetéséből a második közlést kapjuk, mely a nevezetes munka tartalmát tömör kivonatban adja; még folytatása van hátra. Marczali Henrik bevégzi Vámbéry könyvének ismertetését és birálatát; a hires munka szerzőjéről többi közt azt jegyezvén meg, hogy történeti tekintetben hiányos munkája, de nagy érdemei vannak, s a kultur-szavak eredetének nyomozásával nagy fontosságu eredményt ért el. A könyvbirálattal összefügg Hunfalvy Pál egy felszólalása, melyet Marczali ismertetésének első részére tesz. Trefort miniszter nyilt levelet intéz a szerkesztőhöz, s abban megigéri, hogy multkori felszólalása és a szerkesztő felhivása alapján, ő is meg fog irni a negyvenes évek történetéből némely részeket. Hivatkozik egyszersmind a miniszter, hogy mikor Lukács Mór fölött emlékbeszédet tartott, már amaz időkről igyekezett képet adni; ugyanez lebegett előtte akkor, mikor az akadémiában közelébb Eötvös egyik művéről olvasott föl.

«Állitásommal — irja továbbá Trefort miniszter, — hogy a junker szellem ma erősebb, mint huszonöt év előtt volt, s hogy az nagyon egészségtelen jelenség, nem támadom meg az aristocratiát, a mint azt nézeteim a felsőház reformjáról mutják. De az aristocratiának magasan kell állni politikai képességben, műveltségben, vagyonban — neki kell vezetni a társadalmat. — mig a junker-szellem csak tudatlansággal párosult casta-dölyf. Érintettem végre, hogy a vallásos vagy egyházi eszme is mozgatja az élő generatiókat — ezek tények, de ezeknek is jó fordulatot kell adni. Azon kell lenni, hogy a vallásos eszme felekezetlenséghez ne vezessen, mert a mint máskor mondottam, positiv vallás nélkül nincs positiv jog, szükséges, hogy minden egyház hiveinek kedélyére s erkölcsiségére hasson — nevelni kell ez irányban ily szerepre a papokat s óvakodni kell az extravagantiáktól. A közgazdaság terén pedig nem a verseny s ipar ellen kell szónokolni, hanem azok határai közt kell a munkás-osztályok érdekeit előmozditani; a neveléről s közegészségről, az élelmezés olcsó föltételeiről kellgondoskodni.»

Az Értesitőben Pompéry válaszol gr. Szécsen Antalnak az előbbi füzetben megjelent s Metternich herczegre vonatkozó megjegyzéseire. Ezeken kivül a Közdazdasági Szemle egészíti ki a füzetet. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

A Franklin-társulat kiadásában most jelent meg két olvasókönyv a középiskolák alsó osztályai számára. Lehetetlen az olvasókönyvek nagy fontosságát félreismerni. A szakszerü tankönyveket, a tananyag bővitésével s annak többoldalu kiegészitésével támogatják egyfelől, a mennyiben történelmi, földrajzi, természeti, stb. közleményeket is tartalmaznak, másfelől a nyelvi és irodalmi oktatás legfontosabb segédeszközei, fokozatosan vezetvén be a tanulót az illető irodalmak aránylag könnyebb, de egyébiránt legjobb termékei ismeretébe. A szóban forgó két olvasókönyvről bátran állithatjuk, hogy az eddigi hasonlók mellett nem fölöslegesek, sőt azokat részben felülmulják, mindenesetre pedig uj szempontok fölvételével kiegészitik.

Különösen a Lehr Albert és Riedl Frigyes által szerkesztett *Magyar Olvasókönyve*, a középiskola I. osztálya számára, a gymnáziumi uj tanterv figyelembe vételével, de annak némi tulságaitól őrizkedve, kitünő olvasókönyv a tanuló ifjuságnak. Költői és prózai olvasmányokat a legjobb iróktól válogat össze: Aranytól, Petőfitől, Jókaitól, Tompától, Gyulaitól stb. A magyar mondai és történelmi részt eredeti forrásokból, a gyermekeknek élvezetesen adja elő; pl. Attila s a hunok dolgait Jornandes és Priskus rhetor elbeszélései nyomán. Különös érdeket és becset ad a könyvnek a szövegbe nyomott képek és térképek nagy száma, melyek közül egy párt mai számunk más helyén talál meg az olvasó. A szemléleti oktatás elvét olvasókönyveink eddig figyelmen kivül hagyták; s ez ujitás a legnagyobb elismerést érdemli. A szövegbe összesen 24 ily rajz van nyomva, melyekről a tanuló a történelmi oktatáshoz tartozó régi viseleteket, fegyverzeteket, harczmodort stb. is megismeri. — A magasabb osztályok számára szánt füzetek következnek. A jelen első füzet (az I. osztály számára) 147 lapra terjed s ára 80 kr.

A *Német Olvasókönyv*, melyet Harrach József IV. ker. főreáliskolai tanár szerkesztett s melyből az I. és II. osztályok számára rendelt két első füzet jelent meg, bár a képek előnyét nélkülözi, szerkesztés tekintetében hasonló dicséretet érdemel. Az I. füzet tiz iv s ára 80 kr., a II. füzet tizenhárom iv s ára 1 frt. Megérdemelt elterjedést óhajtunk mindakettőnek. Ki kell még emelnünk — a mi iskolai könyvnél még sokkal fontosabb, mint más könyveknél — ez olvasókönyveknek szép, tiszta nyomását és csinos kiállitását.

Arany János dalaira előfizetési fölhivást adtak ki a Révai-testvérek. E dalokat, mint már irtuk, Bartalus István rendezi sajtó alá, s a nagy költőnek saját, továbbá Petőfi és Amade költeményeire szerzett dalai ezek, melyeket a Kisfaludy-társaság egyik ülésében is bemutattak. Diszes album-kiadásban jelennek meg, Gyulai László 20 rajzával, s a királynénak lesz ajánlva. Tiszta jövedelmét az Arany-szoborra fordiják. Tartalma: Aranynak következő költeményeire irt dallamai: «A tudós macskája» (3 képpel), «Igyunk biz azt egy-egy kicsit» (1 képpel), «Kondorosi csárda mellett» (3 képpel), «A hegedü száraz fája» (1 képpel), «Zách Klára» (3 képpel), továbbá Aranynak a Petőfi költeményeire, irt következő dallamai: «A toronyban delet harangoznak» (2 képpel), «A tintás üveg» (2 képpel), Csokonai (1 képpel) és végül Amade Lászlónak «Toborzó» cz. költeményére irt dallam (2 képpel). A munka előfizetési dija: füzött példányért 4 frt, diszkötésü példányért 6 frt. A rendes példányokon kivül 25 példány készül az amatőrök számára. Ennek előfizetési ára füzve 10 frt, diszkötésben 14 frt.

A «Magyar Helikon» czimü vállalatból, mely jeles férfiak életrajzát közli, dr. Zólyomi Lajos szerkeszti és Stampfl Károly adja ki Pozsonyban, ujabb füzetek jelentek meg. Toldy Ferencz életrajza megjelenése alkalmából már szóltunk e vállalatról, mely főleg az ifjuságnak van szánva. Eddig összesen nyolcz füzet hagyta el a sajtót, közölve Toldy, Vörösmarty, Dugonics, Kölcsey életrajzát képekkel; most pedig Petőfiről ád négy füzetre terjedő életrajzot, szintén képekkel, melyek nagy részt a «Vasárnapi Ujság»-ban megjelent rajzok után készültek. Ismert életrajzi művek összeállitása mindenik; az eredetiség igényével nem is lép elő, csak uj alakban, röviditve, kevesebb igényekhez idomitja a meglevőket. Petőfi életrajzához a szoborleleplezési ünnep leirása is hozzá van csatolva. Egy-egy füzet ára 20 kr.

«Magyar protestáns egyházi szónoklatok,» ünnepi, alkalmi, közönséges és gyász esetekre; irta *Gyöngyösy* Sámuel tisza-nánai lelkész. Uj folyam, második füzet, 247 oldal, huszonkét beszéddel. Miskolczon Ferenczinél jelent meg, s ára 1 frt 80 kr.

«Budapest főváros tervrajza, az összes utczák, terek stb. lajstromával» czimü térkép jelent meg Dobrowsky és Franke könyvkereskedésében. A térképet a legutolsó ujitások szerint Frivisz Ferencz rajzolta, ára 60 kr. Tiszta rajz és terjedelmes; egy lapon felső-leli a főváros mind a tiz kerületét és ezek utczáit, vasutait, nyilvános és középületeit, melyek vörös szinnel vannak kiemelve. Az utczák egyedül a hivatalos magyar elnevezéssel jelölvék. Az utczák és terek, valamint a nevezetességek pontos lajstroma a térkép hátsó lapján található.

Uj zeneművek. Táborszky és Parsch zenemükereskedésében Budapesten megjelentek: «Szeget szeggel» Follinus Aurél eredeti népszinművének legkedveltebb dalai. Énekhangra zongorakiserettel (vagy zongorára külön) szerzé Konti József. Ára 1 frt 50 kr.

Nemzeti szinház. Február 23-dikán volt Csiky Gergely uj, három felvonásos drámájának, *Bozóti Mártának*, bemutató előadása. A szinmű nagy sikert aratott, folyton zsúfolt házak előtt adatik s szerzője uj meg uj kihivásokban, tapsokban részesül. E fényes eredményt Csiky ezuttal is kiváltkép annak az élénk érzékének köszöni, mely folytonos és szoros összeköttetésben tartja közönsége lelkével: már tételeivel közelről tudja érdekelni hallgatóit, a vig és komoly részletek vegyitésével érzéseiknek egész skálájára hivatkozik, kaczagtat, megzavar és fölzgat; genre-alakjaival ugy tudja mulattatni őket, mint kivüle kevesen.

Ritka leleményessége, ötleteiben való gazdasága egész hatásosságával nyilatkozik *Bozóti Mártá*ban is, mely külső alkotás, drámai technikai tekintetében, az érdekesnek tarka játéka és ügyes fokozása szempontjából ritkitja párját. Eszmei tartalma kisebb értékü: hőse pályájában nincs meg sem a szükségszerü tévedés, sem a hevesebb küzdelem ereje; okai nem mutatkoznak a vizsgáló szem előtt, mindig elfogadhatóknak s a cselekvény belső fejlesztése sem elég természetes. Központján Bozóti Márta áll, az özvegy asszony, kinek egykori udvarlója, Villási Adolf, megölte párbajban férjét. Az asszonytól a törvény elvette fiát. Kálmán nem is tud semmit anyjáról, ki rettentő áldozatot hoz érte. Elfogadá az uzsorás Villási ajánlatát, kinek szennyes üzleteit nevével fedezi, s a tőle kapott pénzből nevelteti fól a fiát. Dávidházy szeptemvir is hálójukba kerül. Villási, Márta segitségével, szeretné egészen megfojtani ezt a gyámoltalan embert, hogy leánya kezét igy könnyü szerrel elnyerje. A hurok már a nyakán is van, mikor kiderül, hogy Vilma épen Kálmánnak a választottja. A szerencsétlen asszony megrendül, s hogy fia élet-boldogságát megmentse, rabszolgatartója ellen fordult. Egy régi barátja, Édes Lőrincz öreg katonatiszt megöli párbajban Villásit; Kálmán megismeri anyját és megbocsát neki. Ez a darab meséjének rövid foglalata, melyet a nemzeti szinház művészeti, különösen Jászai Mari és Csillag Teréz, továbbá Bercsényi, Nádai, Ujházi és Vizvári, kitünően játszanak.

A népszinházban mult hó 23-án egy a német szinpadokon felkapott bécsi operette került előadásra *«Kolduskiák»* czim alatt, a mi afféle mendikáns diákot akarna jelenteni, a német «Der Bettelstudent» szószerinti fordításával. Zenéjét Millöcker irta, a szöveget pedig Zell és Genée. Se zene, se szöveg nem tett oly hatást, mint a német szinpadokon, de a kiváló jó előadás, melyben három primadonna (Blaháné, Hegyi Aranka és Pálmai Ilka) játszanak nem valami fényes szerepeket, fentartja a játékrenden.

Szövegének a tarkaságban van előnye; a zene is ilyen és sok visszaemlékezés van benne ismert dallamokra. Krakkóban folynak le az operette eseményei, akkor, mikor Erős Ágost szász király uralkodott, s forrongásban voltak a lengyelek a szászok ellen. A szász katonatisztek nem valami gavalléros csinyt követnek el, egy szegény, de gőgös lengyel grófi család ellen, melynek kisasszonya egy tolakodó ezredest csattanós módon rendre utasitott. Felfogadnak egy befogott diákot, hogy adja ki magát valami dusgazdag herczegnek, kérje meg a grófkisasszonyt és vegye feleségül. A diák, hogy kiszabadulhasson (politikai okai vannak rá) beleegyezik a csinybe; aztán a tisztek ellátják pénzzel is, hogy herczegileg fölléphessen. Az ál-herczeg azonban komolyan beleszeret a grófnőbe és csakugyan feleségül is veszi. Egy levélben megirta ugyan menyasszonyának, hogy ő nem herczeg, de ezt a levelet a tisztek felfogják és csak az esküvő után adják át. A bonyodalom vége az, hogy a diák a lengyel forradalomnak tett szolgálatáért grófi rangot és vagyont kap. Az előadásban a három primadonnán kivül Solymosinak, Kápolnainak és Jenei Annának van még jelentékenyebb szerepe.

Verescságin müveinek kiállitása véget ért. Az utolsó három napon (február 23—25) jótékony czélokra jövedelmezett a kiállitás, s a kellemetlen időjárás mellett is 2872 látogató volt. A jövedelemből 664 frt 35 kr maradt jótékony czélokra, s ebből Verescságin ezredes 564 frt 35 krt a hirlapirók nyugdijintézetének javára adott át, a fennmaradt száz forintot pedig 200 frtra egészitvén, a főpolgármesternek küldte el, hogy két szegény család nyomorának enyhitésére forditsa. Verescságin ezredes egyszersmind bátyja, a művész nevében, igen meleg hangu köszönetet tett közzé a hirlapokban a fogadtatásért, melyben a közönség és sajtó részesitette a kiállitást. A festményeket Moszkvába viszik.

A műcsarnokban e hó 12-én ismét nagy érdekü kiállitás nyilik meg, *Zichy* Mihály műveiből. Festményei, rajzai, vázlatai mind együtt lesznek, többi közt a «Démon fegyverei» czimü nagyhatásu festménye, továbbá a «Danse macabre», e nagy fantaziával festett éjféli temetői jelenet, és a «Modern szirén.» Mindenik nevezetes alkotása a geniális mesternek. Liszt Ferencz pedig «A bölcsőtől a sirig» czimü festményt engedte át. A rajzokkal együtt, melyek Zichynek oly hirnevet szereztek, körülbelül 50—60 darabban gyönyörködhetik a közönség. A magyar közönségnek még eddig nem volt alkalma, ily tüzetesen foglalkozni Zichy szellemes és képzeletdús müveivel.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az ezeróves jubileum és a tud. akadémia. A magyar tud. akadémiának február 26-án érdekes ülése volt. Az összes osztályok üléseztek gr. Lónyay Menyhért elnöklete alatt, s a tagok számosan jelentek meg. Főtárgy a *millenium kérdése* volt, melyről a második osztály (a történeti) most terjesztette elő véleményét a közoktatásügyi miniszter levelére, mely az akadémiát fölszólitotta, hogy a honalapitás ezer éves jubileuma megünneplésére jelölje ki a magyarok bejövetelének és a honalapitásnak évét. Tudvalevő, hogy a történeti osztály erre nézve nem adott határozott választ, hivatkozván az eltérő adatokra, melyek nem zárják ki a kritikát; de meghatározott egy évkört 888—900-ig mint olyant, mely előtt a magyarok bejövetele meg nem történt, s mely után a honalapitás be volt fejezve. E jelentés fölött hosszabb vita fejlődött ki.

Gyulai Pál a második osztály eljárását birálva, kijelenté, hogy az osztály, illetőleg a bizottság nem jól fogta fel a czélt, mely a közoktatásügyi miniszter előtt lebegett, midőn véleményt kért az akadémiától. Inditványozta tehát:

«A második osztály felterjesztése a millenium ügyében, a mennyiben az eddigi tudományos kutatások eredményét állitja össze és birálja meg: egész terjedelmében elfogadtatik s a miniszteriumhoz fel fog terjesztetni; de a mennyiben a megállapitott 12 évi időközben a millenium megünnepelésének időpontjára nézve nem tesz javaslatot, nem fogadtatik el, s még egyszer áttétetik a második osztályhoz, hogy adjon véleményt arra nézve is, hogy ugy a bejövetel, mint az ország elfoglalása, melyik évben ünnepelhető a legtöbb valószinüséggel, s a bejövetelnek, vagy az ország elfoglalásának ezer éves fordulója ünneplendő-e?»

Ipolyi Arnold, mint a második oszfály elnöke, védte az eljárást. Az osztály felszólitotta azokat, kik tüzetesen és régen foglalkoztak a kérdéssel, hogy adjanak véleményt, aztán a történeti bizottság vitatkozott. Határozott évszámot mondani nem lehet, mert nincs rá adat. Ha ujra visszautasitják is a kérdést, az osztály nem válaszolhat másképp, mert a mit nem tud, azt nem tudja.

Pulszky Ferencz is azt mondta, hogy nem lehet megparancsolni: tudjon valaki valamit. Itt igazán nem lehet mást csinálni, mint szűz kézzel huzatni ki az urnából a tizenkét évi időközből egy számot.

Salamon Ferencz elégségesnek tartja a meglevő adatokat, hogy azokból meglehessen állapitani a millenium idejét; legfölebb egy-két évi időköz a kétséges. Ha ezt a különben nem nehéz kérdést az akadémia meg nem állapitja, szégyent vall a külföld előtt. Németország akármelyik kutatójára rá merné bizni a kérdést, mert kétségtelen, hogy három óra alatt eldöntené. Ha az osztály nem külön-külön véleményeket kért, s ha ezt valaki által felül nem vizsgáltatja, akkor megállapitásra lehetett volna jutni, s nem lett volna szükség a 12 évi latitudere. Óvást tesz az ellen, hogy a historia alább való tudomány, mint más; ha nincs pozitiv adat, itt is ép ugy helyén van a valószinüségi okoskodás, mint más tudományban. Gyulai inditványát pártolja.

**

Deák Farkas a bizottság inditványának elfogadását ajánlja.

Szász Károly csodálkozik azon, hogy Salamon Ferencz leleplezései után akad még valaki, a ki nem akarná a kérdést az osztályhoz visszautasitani. A millenium megünneplésére a legtöbb valószinüség szerint meg lehet állapitani a kellő évet, ebben senki sem fog kételkedni, a ki Salamon szavait hallotta. Az akadémia tekintélyének nem fog ártani, ha az akadémia kimondja, hogy a vélemények közül melyik a leghelyesebb. Pártolja Gyulai inditványát, miután ez senki véleményét sem erőszakolja, csupán a kérdést akarja sükebb mederbe terelni.

Még *Szilágyi* Sándor szólt Gyulai inditványa ellen, s ekkor *Lónyay* elnök elrendelte a szavazást.

Az akadémia szavazatképes tagjai aztán ugy döntöttek, hogy 13 szóval 9 ellenében elfogadták Gyulai inditványát, s ezzel a kérdés még egyszer a történeti osztály elé teszik.

A magyar tud. akadémia február 26-iki összes ülésének tárgyát, a millenium kérdésén kivül, még egy emlékbeszéd képezte *Kápolnai* Istvántól, Asbóth Lajos fölött, ki a szabadságharcz egyik vezére volt, s kinek a peredi ütközetben tanusitott magatartását Kápolnai érdekesen fejtegette, egyszersmind vádat emelt Görgei ellen.

A mult évben elhunyt Asbóth Lajos honvédtábornokot mint hadi irót választotta meg tagjaul az akadémia. Midőn a szabadságharcz kitört, Asbóth az elsők közt állott a nemzeti ügy védelmezői soraba. Kápolnai vázolta Asbóth Lajos hadműködését, mint védelmezte a krassói bányakerületet a fölkelőkk, a betört szerbek és végre Appel tábornok ellen is, kit Resiczánál nemzetőrséggel vert meg; aztán a Tisza mentén működő figyelő sereg parancsnoka volt, majd részt vett az áprilisi hadjáratban, kiüntette magát Buda ostrománál s végre sikeresen vezényelt egy hadtestet a Vág mentén folyt harczokban, mignem peredi győzelme után Görgei fölmentette a hadtest vezetésétől. Ennek okait Kápolnay tüzetesebben vizsgálta. Szerinte az ok nem az, melyet Görgei emlit a maga munkájában; Perednél Görgei nem teljesitette fővezéri kötelességét, maga rendelte el, hogy a támadás hajnalban az ő személyes vezetése alatt intézendő, mégis csak délután egy órakor érkezett a harcztérre, hol Asbóth győzött ugyan, de a győzelem meddő maradt, mert a fővezér távollétében a többi hadtestek tétlenül maradtak. Asbóth eltávolitásának valódi okát a felolvasó abban keresi, hogy Görgei, mikor juniusban hadügyminiszter lett, megtudta, hogy Asbóth jelentést tett a kormánynak bizonyos izgatásokról, melyekkel Görgei a főtiszteket a kormány rendeletei ellen való ellenszegülésre inditotta. A világosi katasztrófa után Asbóth Lajost halálra itélték, aztán várfogságra kegyelmezték meg; 1857-ben szabadult ki s 1860-ig mint vasuti hivatalnok kereste kenyerét, aztán megint négy havi fogságot szenvedett. Mint aggastyán is folyvást dolgozott, ugy szólván tollal kezében halt meg 1882. május 6-án, élete 79 dik évében.

A Kisfaludy-társaság február 28-iki ülésére ismét annyi közönség jelent meg, a mennyit csak befogadhat az akadémia kisebb terme. Az ülés elején *Beöthy* Zsolt titkár jelentette, hogy Karsai Albert 200 frttal az alapitók közé lépett.

Heinrich Gusztáv székfoglaló értekezést tartott a műforditás elméletéről. Főleg azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a forditásoknál szabad-e eltérni az eredetinek versalakjától. Emlitette, hogy a műforditás elméletével Toldy Ferencz és Szász Károly már régebben foglalkoztak. Majd a német irodalom középkori és későbbi műforditásairól emlékezett meg. Heinrich nem helyesli, ha a műforditók eltérnek az eredeti alaktól, a téves hitnek mondá, hogy az ó-klaszikusokat a mai közönség jobban élvezheti modern formában. Csak kivételes esetekben lehet ezt megengedni; például a franczia szinművek alexandrinusait jobb ha magyarban jambus adja vissza.

Szász Károly felszólalt ez ellen, s hivatkozott Aranynak Arisztofanes-forditására, melyben szintén van külformai eltérés. Végül Szász K. megigérte, hogy e kérdésről szintén értekezést fog bemutatni.

Frankenburg Adolf «Emlékezés Petőfiről» czim alatt tartott felolvasást. Frankenburgot először 1843. április 13-án látogatta meg Petőfi, a ki verseket hozott az általa szerkesztett «Emlék zsebkönyv» számára. Mikor aztán 1844-ben Frankenburg az «Életképek»-et meginditotta, Petőfi is ott volt a munkatársak közt. Ezután egy pár epizódot mondott el Petőfi jellemzésére, végül pedig azokat a viszontagságokat sorolta föl, melyeken Petőfi költeményeinek kiadása átment.

Szász Károly egy költeményt mutatott be Jékey Aladártól «Egy az isten» czim alatt. Aztán *Radó* Antal forditásában még tiz remek sonettet olvasott föl Petrarcától.

Végül *titkári* jelentések következtek. *Szell* Piroska a társulatnak ajándékozta azt a kokárdát, melyet Petőfi viselt 1848-ban. E kokárdát maga Petőfi adta Arany Jánosnénak, s ettől kapta Széll Piroska. *Gyulai* Pál a társulatnak ajándékozta Arany Jánosnak tajtékpipáját és gyufatartóját. Mind e tárgyak az ereklyetárban helyeztetnek el. Végül *Szász* Károly jelenté, hogy felszólitására *Lévay* József késznek nyilatkozott a rendezendő Arany-ünnepélyhez ódát irni, ha ezzel a társulat őt megbizza. A társulat köszönettel vette ezt tudomásul, s elhatározta, hogy Lévayt az óda megirására felkéri.

A történelmi társulat e hó első napján tartott havi ülésén a rendes értekezéseken kivül még pályázati ügyek is fordultak elő.

Az első felolvasást *Deák* Farkas tartotta, emlékbeszédet mondván a társulatnak tavaly elhunyt érdemes tagja, b. Radvánszky Antal fölött, ki több izben viselt főispáni hivatalt, az evang. egyház világi főfelügyelője, a felvidék egyik legnépszerübb fia volt, és a tudományok meleg pártfogója. *Kandra Kabosnak* a sárvári várispánságról szóló értekezését Szádeczky Lajos olvasta föl. A sárvári várispánság neve az Árpádkori várispánságok közt fordul elő, de ma már nem tudni, hol lehetett. Kandra azt fejtegeti, hogy Szatmármegyében kell keresni és pedig a vár ott lehetett, a hol most az ecsedi láp terjed el.

Két pályázat eredményét hirdették ki ezután. A Bay Ilona urhölgy által felajánlott jutalomra (történeti jellemrajz) két pályamű érkezett. «A biboros főpap» czimü nem érdemel figyelmet. De a másik, «Kemény János», fogyatkozásai mellett is érdemes mű s a jutalomra méltó. A jeligés levélke tehát felbontatván, a pályanyertes mű szerzőjéül dr. *Márki* Sándor aradi tanár neve tünt ki. — Az Emich Gusztáv által kitüzött pályadijra csak egy munka érkezett, mely Mátyás király udvarát irja le. A birálók nagy elismeréssel szólnak róla kiemelve, hogy a történeti adatokat jól feldolgozta s a müvet szépen irta. A nyertes szerző: dr. *Csánki* Dezső országos levéltári tiszt. Végül a titkár azt jelentette, hogy gr. Bánffy György és b. Radvánszky János a társulat alapitói közé léptek.

Heraldikai és genealogiai társulat alakult február 25-én Budapesten.

Az alakuló gyülésen b. *Radvánszky* Béla elnökölt. Eddig 306 tagja van a társaságnak, közte 28 alapitó tag, kik 6100 frt alapitványi tőkét képviselnek. A már megerősitett alapszabályok szerint a társaság czélja: a magyar történelem társtudományainak: a heraldika, diplomatika, paleographia, sphragistika, és geneologia, valamint a magyar családok történetének okleveles alapon való müvelése és terjesztése. Elnöknek megválasztották b. *Radvánszky* Bélát, másodelnököknek *Nagy* Iváné és *Nagy* Imrét, ezenkivül negyven tagu választmányt alakitottak. A közgyülés után választmányi ülést tartottak. Ezen titkárrá dr. *Fejérpataky* László, jegyzővé dr. *Szádeczky* Lajost, pénztárnokká *Czanyuga* Józsefet, a folyóirat szerkesztőjévé br. *Nyári* Albertet és dr. *Fejérpataky* Lászlót választották meg. A kiadandó folyóiratról is tanácskoztak.

A természettudományi társulat február 23-iki ülésén *Kerpely* Antal miniszteri tanácsos értekezett a vasról. Legelőször is azt adta elő, hogy mig más érczeknél a legtisztább előállitásra törekesznek, a vasnál ellenkezőleg minél több oly anyag belevegyitése a fő, melyek a különböző czélokra alkalmassá tegyék. Legfőbb a szénanyag, mely nagy befolyással van a vas nyujthatóságára és keménységére. Ismertette a gyártási müveleteket is, az ó-kori népek vaskészitési módját, a mi Ázsiában maig is megvan.

MI UJSÁG?

A bukovinai magyarok hazatelepitése ügyében megindult a mozgalom. Egyelőre ezeren készülnek haza, de ezek számára utiköltség kell, s ezt a társadalom feladata összegyüjteni. És nincs kétség, hogy össze is gyüjti, s az ország déli részein, hol a magyarságra oly nagy szükség van, megkezdődik a telepités. A bizottság, mely keleten lakó véreink hazatelepitésének a társadalmi közremüködést készíti elő, már ki is adta a fölhivást a közönséghez. Ez igy szól:

«Bukovinai magyar véreink közül *ezer* haza, Magyarországba készül. Csak arról van szó, hogy előlegezzük nekik az utiköltséget, ezer embernek huszezer forintot. Adakozzunk! Hazafiui bizalommal fordulunk Magyarország közönségéhez, s nem kételkedünk benne, hogy aláirások utján rövid idő alatt beszerezhető lesz a huszezer frt uti költség, s itthon üdvözölhetjük hazánkfiait. Az adományok átvételére a napilapok t. szerkesztőségeit kérjük. Budapesten, 1883. február 28. *Somssich Pál* s. k. *Apponyi Albert* gróf s. k. *Prónay Dezső* s. k.

A bukovinai magyarokat és a székely kivándorlást illető alapitványokat már a korábbi években tettek. Ezekre most természetesen ráirányul a figyelem.

Kralovánszky György 1862-ben kelt végrendeletében 10,000 forintot hagyományozott oly czélra, hogy annak jövedelme a székelyek kivándorlásának megakadályozására, valamint a bukovinai és moldvai magyarok visszatelepitésére dorditassék. Az alapitvány kezelését az akadémiára bizta; óhajtása azonban az volt, hogy az alapitvány iránt az országgyülés intézkedjék és csak azért bizta az akadémiára, mert végrendeletét az alkotmány visszaállitása előtt készitette. Az alapitvány csak az özvegy halála után fog befizettetni. Ehhez tehát nem lehet nyulni. De a Kralovánszky-alapitványnyal ugyanazon természettel birnak más kisebb alapitványok, melyek «székely kivándorlási alap» czim alatt az akadémia vagyonával együtt kezeltetnek s melyeknek összege 1882. deczember 31-ig 5835 frt 31 krra rugott. A vallás- és közokt. miniszterium 1878. végén az akadémia véleményét kérte ki az iránt: vajjon ezen alapitványok a székely müvelődési és közgazdasági egyletnek kiadhatók-e. Az akadémia igazgató tanácsa 1878. deczember 22-én azt határozta, hogy ugy a Kralovánszky-alapitványt, valamint a többi hasonló természetü alapitványokat csak a törvényhozás intézkedése alapján bocsáthatja a kormány rendelkezésére.

Petőfi és a szászok. Lewinsky József, a Burgszinház müvésze, a mult héten szavalati előadást tartott Brassóban. A nagyszámu s többnyire szászokból álló közönség élénk tetszéssel fogadta a művészi előadást. Az ovációkat Lewinsky végül azzal kivánta viszonozni, hogy elszavalt (természetesen német forditásban) nehány költeményt Petőfi Sándortól. Tüzzel, lelkesedéssel adta elő nagy költőnk verseit, de a remélt hatás teljesen elmaradt. A szászok előbbi elragadtatása a magyar költőnél egyszerre hidegséggé változott, s szegény Lewinsky kiesett a brassóiak magas grácziájából. Még szóba is alig álltak vele többet. Már most csak az a kérdés, hogy Lewinsky ur ez eset után kit fog az eddiginél kevesebbre becsülni: Petőfit, vagy a brassói szászokat? Azt hiszszük, hogy erre a derék művész rögtön megtalálta a könnyü feleletet, jegyzi meg a kolozsvári «M. Polgár».

Zománczos művek országos kiállitása. Az iparmuzeum igazgatója Ráth György kezdeményezésére arany-ezüst-zománcz-mű kiállitást rendeznek, melynek országos bizottsága Pulszky Ferencz vezetése alatt már megalakult. Elnökök: gróf Keglevich István és Ipolyi Arnold, jegyzője Radisich Jenő. A bizottság ülésén, melyen gr. Andrássy Gyula, Tisza Lajos, gr. Andrássy Manó, b. Radvánszky Béla, Bubics kanonok, stb. is megjelentek, elhatározták, hogy kisebb bizottságokat is alakitanak, melyek vidékenként működjenek a tárgyak beszerzésére. A kiállitás deczember közepén nyilik meg a muzeum képtárában. A kiállitás czélja a régi hazai ötvös-müvészek készitményének bemutatása, az uj készitményekkel összehasonlitása s a nemesebb izlés fejlesztése. Minden esetre egyike lesz a legérdekesebb kulturkiállitásoknak.

A budai várszinház az idénre is megkapta ő felsége udvartartásának müvészi czélokra szánt költségeiből a 12,000 frtnyi segélyt.

Az aradi szinház fölépitése ügyében Fellner bécsi épitész már előterjesztette a költségeket, azzal a megjegyzéssel, hogy őszig csak nagy erőfeszitéssel lehet a helyreállitás munkáit elvégezni. A vas szerkezet alkalmazása, a szinpadnak modern berendezése, vizvezetés, szellőztetés tetemesen emelik a költségeket. Ez legalább 140,000 frt. Ha pedig a szinházépület a bérháztól teljesen elkülönittetik, az épitkezés belekerül 180,000 forintba. A diszletek beszerzése, vizvezeték stb. ezenkivül mintegy 40,000 frtot igényel. A bizottság e tárgyban kimeritő jelentést fog a közgyülés elé terjeszteni.

A sátoralja-ujhelyi szinház megnyitása márczius 6-ikára van kitüzve, Blaháné közremüködésével a «Tündérlak Magyarhonban» czimü népszinműben. A müvésznőt ünnepélyesen fogadják már megérkezésekor.

Az elhunyt Greguss Ágost végrendeletében ugy intézkedett, hogy vagyona egy részét, az özvegy halála után, a Kisfaludy-társaság örökölje. A vagyon másik részét rokonainak hagyta.

A drégeli Szondi-emlék. A drégeli hősnek állitandó emlékre 2866 frt gyült össze, s ezt a szobor bizottság Simor bibornokprimás rendelkezésére bocsátja, mint Drégely birtokosának, ki megigérte, hogy gondoskodni fog az emlékről. Kápolnát emelnek vagy a várnak már csaknem végkép eltünő romja fölötti fensikon, vagy Szondi elestének helyéhez lehetőleg közel, még pedig oly magasaton, hogy már távolról az utasok szemébe tünjék. Majer István választott püspök és esztergomi kanonok a Szondi-

emlék helyének netán szükségessé válandó kisajátitására vagy annak fentartására alapitványkép 300 frtot ajánlott fel.

Nordenskjöld és egy 1596-iki holland jutalom. A hollandok már 1594-ben szerveztek egy tengeri expedicziót, mely az Európa és Ázsia közti éjszaki átjárót kutassa, a Japánnal és Khinával való kereskedésre óhajtván rövidebb utat nyerni. Az expedició el is jutott a Kari-tengerig, s azt hitték, a feladat meg van oldva. Egy másik expedició már portékával kelt utra, de áttörhetlen jegekre talált. A hollandokat mindez nem riasztotta vissza. A főállamok 1596. április 13-án 25,000 frt jutalmat tüztek ki a Japánba és Khinába vezető éjszakkeleti átjáró fölfedezőjének. E jutalomkitüzés első eredménye uj expedició volt, mely — miután a Behren-szigetet és Spitzbergákat fölfedezte — a Novaja Zemlja keleti partvidékén hajótörést szenvedett, ugy hogy az expedicziónak alig néhány tagja került vissza iszonyu szenvedések után hazájába. Csaknem háromszáz év mulva oldotta meg az északkeleti átjáró problemáját *Nordenskjöld* a «Vega» hajóval. S a svéd expedició merész vezetője pár nap előtt igényt emelt a hollandi vezérállamok által kitüzött dijra. Az idézett határozatban nincs semmiféle korlátozás annak a nemzetiségét illetőleg, ki a feladatot megoldja, sem a dij kiadása nincs időhöz kötve s mert Nordenskjöld a dij elnyerésének föltételeit csakugyan mind teljesitette, Nordenskjöld teljes joggal jelenthette be igényét a hollandi minisztterrezidensnél Stockholmban, s most nemcsak ő, de a kérdés iránt érdeklődők átalában kiváncsian várják a németalföldi kormány határozatát.

Nordenskjöld grönlandi expedicziója. Nordenskjöld báró, a hirneves svéd utazó ujabb expedicziót indul a tavaszszal. Grönland keleti partját akarja elérni az északi szélesség 64 foka alatt.

Az utolsó 300 esztendő alatt megkisérlett expedicziók nagyon is megmutatták, hogy milyen rendkivül nehéz az a feladat, melyre Nordenskjöld vállalkozik. A legelső európai, ki eljutott a keleti partra, Peder Olsen *Vallöe* dán utazó volt, kinek expedicziója 1752-tól 1753-ig tartott; az északi szélesség 60½ foka alatt azonban annyira körül fogták a jéghegy tömegek, hogy kénytelen volt visszafordulni. Azontul csak 1829-ben köthetett ki *Graah* tengerész a keleti partvidék déli részén; 1830-ban beutazták az egész keleti partvidéket s lefoglalták a dán korona számára. *Nordenskjöld* irányadóul Mourier kapitány 1879-iki tapasztalatait használja. Ez expedició ugyanis bebizonyitotta, hogy a partot körülöző jég a 67. északi szélességi foknál erősen görbül nyugat felé. A jégnek görbületén át akarja elérni Nordenskjöld Grönlandot; ha azonban ez nem sikerülne, délfelé fogja megközelíteni, a mennyire lehet, Grönland száraz földjét, azután a nyugati parton a belső jégmezőre akar expedicziót szervezni egész Diskóig, honnan előbbi kutatásait eszközölte. Továbbá különféle fizikai kisérleteket akar tenni Grönland partjain, végre észak felé a Meleville öbölbe szándékozik betérni s természettudományi kisérleteit kiterjeszteni a York fokra a Smith-Sound bejáratánál. Az egész vállalatot még a nyáron be akarja fejezni.

A «Jogtudományi Közlöny» márczius 2-iki (9-ik) száma következő tartalommal jelent meg:

Észrevételek a magyar bünvádi eljárás tervezetére. Dr. *Barna Ignácz* kereskedelmi akadémiai tanártól és dr. *Sik Sándor* budapesti ügyvédtől — Jogirodalom: (A gyámsági törvény. Magyarázattal ellátta Sipőcz László). Dr. *Markó Sándor* rozsnyói kir. közjegyzőtől. — Törvénykezési Szemle: A büntetőtörvénykönyv 239. §-ához. Dr. *Schnierer Aladár* budapesti egyetemi tanártól. — A végrendelet külkellékeinek kérdéséhez. *Kovács József* budapesti ügyvédtől. — Különféle.

MELLÉKLET: Curiai határozatok. — Javaslat a jövedéki büntetőeljárás egyöntetüsége és ideiglenes szabályozása tárgyában. *Székely József* kir. táblai birótól. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Harsányi Pál, volt országgyülési képviselő, a képzőmüvészeti társulat egykori igazgató elnöke, ki ifjabb korában Kossuth hirlapjába is több czikket irt, s később is igen buzgólkodott a közügyek körül, 78 éves korában, s a tót-komlósi családi sirboltban temették el. — Puskás Ferencz, volt gyergyói alkirálybiró, majd csikmegyei alispán, a szabadságharcz egyik jó katonája, tevékeny polgár, ki «Borszék történetét» is megirta, 70 éves korában, Gyergyó-Ditrón. — Pfeiffer József, apátkanonok, kit a szabadságharczban tanusitott hazafias magatartásáért várfogsága itélték, Temesvárt. — Halmágyi Lipót, kir. tanácsos és nyug. pénzügyi igazgató, ki az ötvenes évek elején Ausztriából jött Magyarországba, Szegedre, s itt még Hielmann nevét is megmagyarositotta és egész lelkéből magyarrá lett. Debreczenben is hosszas ideig lakott s a fehérmegyei Bodajkon hunyt el. — Marinovics Hugó, volt horvát képviselő, a szlavoniai ügyvédi kamara elnöke, Marinovics Marczel miniszteri tanácsos testvére, 64 éves korában, Eszéken. — Zőlyomi Antal, Aradmegye radnai járásának szolgabirája, 54 éves korában, Paulison. — Wrábercz József, törvényszéki dijnok, a szabadságharczban a muraközi nép egyik magyar szellemü vezetője, ki e miatt sok üldözést szenvedett s vagyoni viszonyaiban is megrongálódott, Sopronban. — Löbinczy Endre, ügyvéd s ref. egyházmegyei tanácsbiró, 59 éves korában, Rimaszombaton. — Sziklay János, fővárosi állami zálogházi tisztviselő, Sziklay Emilia kisasszonynak, a kolozsvári szinház kedvelt énekesnőjének édes atyja, 64 éves korában. — Ratkovics Máté, cs. k. nyugalmazott kapitány, 75 éves korában, Esztergomban; ugyanott Majer Antal, épitőmester, 64 éves korában. — Kobsin Károly, volt cs. k. kapitány, utóbbi nagy-váradi vasuti állomásfőnök, 83 éves korában. — Kiss Elek, földbirtokos és kataszteri becslőbiztos, Csepen. — Cserneki és tarkeöi Dessewffy Mihály, 54 éves korában, Deézsen, özvegyet és számos rokonságot hagyva maga után. — Radovics Axentie, volt kir. közjegyző, Nagy-Kikindán. — Horváth László, 62 éves korában, a zalamegyei Lenti községben. — Karády Lajos, városi hivatalnok, 60 éves korában, Székesfehérvárt. — Darabos Ferencz, 57 éves korában, Szepsi Szentgyörgyön. — Szabó Mór, 25 éves korában. Tordán. — Emmerling Leopold, polgár, 53 éves korában, Kolozsvárt. — Szabó Frigyes, a kiterjedt Besenyi Szabó-család érdemes férfia, 53 éves korában, Hevesmegye Besenyő községében. — Schladovszky Ferencz, hadnagy, ki egy tisztiházával vivott seb következtében halt meg Aradon, 24 éves korában.

Semsey Noemi k. a., özv. Semsey Albertné 18 éves leánya, a tiroli Griesben, honnan Semsére a családi sirboltba szállitották. — Záborszky Béláné szül. Heller Vilma, 38 éves korában, Budapesten. — Szücs Imréné szül. Szikszai Terézia, 62 éves korában, Ujbél-Zerinden. — Özv. Strauz Jakabné szül. Szijártó Mária, 67 éves korában, Kalázon. — Özv. Hügel Jánosné szül. Rollender Anna. 72 éves korában, Nagyváradon; ugyanott Sipos Kálmánné szül. Novotny Irma, postafelügyelő neje, alig 19 éves korában; özv. Szőke Danielné szül. Kardos Rozália, 78 éves korában. — Dr. Jelentsik Nándorné szül. Biróczy Józefa, 50 éves korában, Privigyén. — Varga Józsefné szül. Tillmann Alojzia, 48 éves korában, Győrben. — Fekete Mórné szül. Takácsy Erzsébet, 20 éves korában, Kunhegyesen. — Özv. Limbeck Lászlóné szül. Braumiller Paulina, 45 éves korában, Aradon. — Lohsteiner Ferenczné szül. Keresztes Teréz, 54 éves korában, Kolozsvárt. — Czukor Izraelné szül. Pollák Ernesztina, ki jótékony czélokra több száz forintot hagyott, 69 éves korában, Hódmező-Vásárhelytt. — Walles Károlyné szül. Huszka Zsuzsánna, evang. tanitó neje, 46 éves korában, Acsán. — Kerekes Samuelné, szül. Pajna Nina, a maros-vásárhelyi lap szerkesztőjének 28 éves neje, három árvát is hagyva maga után. — Bogdán Margit, a fővárosi társaskörök egyik szép ifju hölgye, özvegy édes anyjának egyetlen leánya, Görbersdorfban, hová gyógyulást ment keresni. — Özv. Hertelendy Károlyné szül. Nedeczky Terézia, 91 éves korában, Lesencze-Tomajon. — Ambrózy Mártonné szül. Báchy Irén, a hajdu-böszörményi jegyző fiatal neje. — Beniczky Léa, Beniczky Gábor és Batthyány Ilona grófnő három éves leánya, gróf Batthyány Lajos özvegyének unokája, Czinkotán. — Spányi Kálmánné szül. Kégl Józefin, 18 éves korában, félévi házasság után, Budapesten.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

A barátság dalaiból. Dicséretes igyekezet s méltánylandó — ha nem is a már kivivott siker, de az arra vezető tehetség s kitartás jelei. Még azonban nincs a czélnál. Előre!

Kossuth Lajoshoz. «Zárkodzál be és gondolj egyet»... Nagy hazánkfiát ilyenekkel ugyan nem tisztelnők meg!

Nyolcz év előtt. Csinos, de nem több. A más kettő még kevesebb érdemü.

Ferir. Sorait örömmel vettük. Tőlünk is megy levél rövid idő alatt.

Besz ercze. Sz. L. Igyekezni fogunk megfelelni a kivánatnak. Addig is üdvözletünket!

Az ezred lelkésze. A rajz csinos s jól van forditva. Alkalmilag felhasználhatjuk.

Tavaszvágy. Közöljük.

Hajdan és most. Ez könnyebb volt, mégis gyöngébb az előbbinél. Magánlevélben, részletes birálat irására nincs idönk.

K. Gy. Ferkó bácsi elég derék kis legény lehet, isten éltesse. A vers is legjobb a többi közt: de bosszura van nyujtva s itt-ott nagyon lapos az igen is kedélyes-lenni akarásban. Közlésre nem alkalmas; valamint a többi közt sem találtunk közöllhetőt.

B. S. A fiatal ember nem bir a nyelvvel és a műformával. Gondolatai volnának, bár mesze keresettek és felhők közt szágulkozók. Schillernek s az ő szomorujátékot irt Hazafinak ifjukori kisérleteire emlékeztetnek, sokat kell még higgadni, tisztulni, hogy élvezhető bor üllepedjék a zavaros mustból.

Borsody. Elég csinos külformáju, de meglehetősen tartalmatlan lantpengetések.

Nem közölhetők. Szandán. Mily rég, hogy elszakadtam. — A gyász ravatalon. — Ripeg-ropog. El, el innen.

Kritikán alul. Az álom. A szabadban.

SAKKJATÉK.

1212-ik sz. feladv. A nagyszombati remetétől.

Szláv.

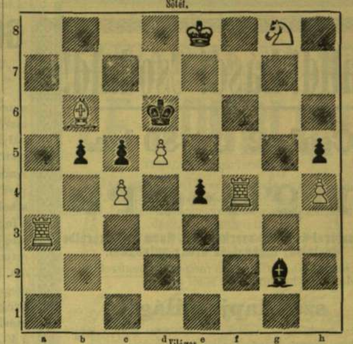

Világos indul s a harmadik lépése mattot mond.

Az 1207. sz. feladvány megfejtése.

Lehner Zs.-tól.

Megfejtés.

Világos.	Sötét
1. Bb3—b4	a3—a2
2. Hc1—b3	Ka1—b2
3. Hb3—d4	t. sz.

4. H v. B matt.

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben* Fülöp József. *Nagy-Dobronyban* Németh Péter. *Budapesten* K. J. és F. H., Andorfi Sándor. *A pécsi sz. Pál társulat. A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Márcz. hó.

Nap		Katholikus és protestans		Görög-Orosz		Izraelita
4	V	64 Kazm. h., Ad.	6 Laet. Adorj.	20 B Hush. vas.		25 Kápriel
5	H	Özséb	Frigyes	21 Vajh. kozd.		26
6	K	Frigyes	Fridolin	22 Eug. sz. vt. f.		27 Laszcr
7	S	Aquinói Tamás	Feliczitás	23 Polikarp vt.		28 A r. h. k
8	C	Istenes János	Filemon. Zoltán	24 Szt. Iván		29 Lázár
9	P	Franciska	Adelaiz, 40 vért.	25 Taráz		30 Rosch.
10	S	40 vértanu	Sándor	26 Porfir pk.		1 Vea. Ro. S.

Holdváltozásai: ● Ujhold 9-én 5. 47. pk. regg.

Tartalom.

Szöveg: Báró Prónay Dezső. — Mire várszmég? Költemény. *Rudnyánszky Gyulától.* — Petrarkából. Költemény. *Radó Antaltól.* — Babet. Elbeszélés. Irta *Bakonyi Sándor.* — Az aradi szinház égése. — Egy bostoni gymnázium. Amerikai emlékeimből. *Pekár Gyulától.* — Taglejtések és kézjelek. — Egyveleg. — Jelenetek Wagner zenedrámáiból. — Villamos utczavilágitás. Partz rendszere. — Kirándulások Bukarest környékére. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondaniva ló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Báró Prónay Dezső. Ellinger fényképe után. — Az aradi szinház égése. Auerbach fényképe után. — Az aradi szinház romjai. Auerbach fényképe után. — Jelenetek Wagner zenedrámáiból. Tannhäuser: Erzsébet imája. Lohengrin: Lohengrin és Elza. Parsifal: A tündérkert. — Villamos utczavilágitás: Partz rendszere. — II. Sylvester pápa, a ki a magyar koronát Szent Istvánnak küldte. — Ó-kori római katonák. — Attila lakomája.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Hamisitott fekete selyem.

A venni szándékolt kelméből egy mintadarabkát elégetünk, s a netáni hamisitás azonnal napfényre jön. Valódi, tisztán festett selyem rögtön fölkunkorodik, hamar elalszik, s kevés, egészen világosbarna szinü hamut hagy hátra. — Hamisitott selyem (mely könnyen szalonnás lesz és törik) lassan tovább ég, névszerint a «végfonalak» (ha festékanyaggal erősen vannak nehezitve) tovább pislognak, és sötétbarna hamut hagy hátra, mely a valódi selyemmel ellentétben, nem kunkorodik, hanem meghajlik. Ha a valódi selyem hamuját szétnyomjuk, elporlódik, a hamisitotté pedig nem. **Henneberg G.** (kir. udv. szállító) selyemgyári raktára, Zürichben szivesen küld mindenkinek mintákat valódi selyem kelméiből, és szállit egyes öltönyökre és egész végeket, vámmentesen a házba, vámszámitás nélkül. Egy levél dija a Schweizba 10 kr.

Eskór (epilepsia) és **minden idegbetegség levél utján** gyógyittatik dr. Killisch speczialista által, Drezdában (Szászország). — **Ezer meg ezer gyógyitás.** A párisi tudományos társaság aranyérme.

Egy hatszor hasábzott petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad BÉCSBEN: Dukes M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

Halld! Lásd! Csodáld!

Csak 2 frt 80 kr.

egy

inga-óra

ébresztővel és riadó-szerkezettel, finom diófa keretbe foglalva, ingával és bronz sulyokkal.

Ez előnyökön kivül ez óra még azon megfizethetlen tulajdonságokkal bir, hogy sötét éjjel

számlapja világit

fölötte csodaszerű, violaszinű, bűvészi szép világitó fényben s ezen intensiv világitási erőért

10 évi kezesség

vállaltatik. — Száz meg száz vevő, kik ez órát látták és megvették, mintegy meglettek igézve ezen, még soha nem létezett

hihetetlen olcsóság által.

Kötelességszerüleg figyelmeztetünk minden olvasót arra, hogy mióta órák egyáltalában léteznek, hasonló, fölötte praktikus és hihetetlen olcsóság még nem fordult elő, mert

csodálkozzál, kedves olvasó

mily kellemes, mily megkapó, ha éjjel az ember felébred s a nélkül, hogy a gyertya meggyujtatnék, az óra bűvészi magikus világitó fényben, barátságosan ragyog feléd s legsötétebb éjszakának idején is pontosan, egy perczre, egy pillanatra megmutatja, hogy hány óra van; épen igy ébreszt ez óra, ébresztő készülékével, bármely tetszés szerinti időben.

A legtöbb családban, legtöbb hivatalban ezen óra valóságosan nélkülözhetlenné, sőt mi több, házi baráttá vált s küldünk belőle, mig a készlet tart (még 1240 darab van raktárunkon) 2.80 kr. csekély öszszegnek készpénzbeli beküldése, vagy utánvét mellett.

Postai vagy távirati megrendelések a következő czim alatt küldendők 853

Vereinigtes Uhren-Depôt,

Wien I. Ringstrasse Ecke der Christinengasse Nr. 2.

600 forintot fizetek

annak, a ki a **Grimburg** gyógyszerész **fog- és száj-vizét** használva, valamikor ismét fogfájást kapna, vagy szája szagos lenne. Az eredmény minden várakozáson felül biztos; mert a hol már más szer nem segit, e fog- és szájviz, még a legőijöngőbb fogfájást is csillapitja, és a szájból még az évek óta fennálló rossz szagot is megszünteti. Ára egy kettős üvegnek **60 kr.**, használati utasitással. Kisérleti üvegek, à 40 kr., utánvét mellett küldetnek, s a csomagolásért 10 krajczár számittatik. 876

Egyedüli és kizáról. szállitó:

HECHT, Bécsben,

I., Christinengasse, Parterre.

Olvasni!

A „Pillanat alatt nyomó"

(Némethir. szab. 14120. Cs. kir osztr szab., ezüst kitünt.-érem és okmány)

az egyetlen szabadékozott, nyomdafestékkel másoló készülék. Száraz eljárással, sajtó nélkül, majdnem korlátlan mennyiségü, egyenlően éles, sötétfekete (v. szines) **enyészhetetlen** levonatokat készit, melyek egyenkint is az egész világ postakötelékében mint nyomtatványok dijkedvezményben részesülnek. A »Pillanat alatt nyomo« felülmúl minden eddigi másoló készüléket: a hecto-, auto-, polygraph stb. efféléket. ■ Készülékek 2 nyomó felülettel 18.50 márkától fölebb. ■ Tervezetek, bizonyitványok, a sajtó itéletei és eredeti lenyomatok azonnal ingyen bérmentve **Zittau,** Szászorsz. 748

STEUER & DAMMANN

Mezei gazdáknak!!

Apró, **zsizsik-mentes vető-lencse, 100 kiloját 15 forintjával** brutto, bérmentesen a klagenfurti állomásig. Szállitási dij Klagenfurttól Budapestig 100 kiloért 1 frt 28 kr. — Megbizásokat elfogad **Apold L., Klagenfurtban;** a honnan 5 frt előrefizetéssel — 100 kilora — utánvét mellett a szállitás történik. — **Vető-bükköny vétetik.** 883

Értesités a husvéti kiállitásról.

A legdiszesebb husvéti tojások, egész uj kiállitásuak, 10 krtól 30 frtig, rendkivül nagy választékban. Hasonló husvéti tojás-töltelékek hölgyek és gyermekek számára. Pompás meglepetési tárgyak husvéti öntözéshez, részint költői gyengéd, vagy kedvderitő természetüek. Illatszerrel töltött fecskendő óraláncok 1.—, fecskendő nyakkötő tűk 1.40, fecskendő ing-gombok 1.—, fecskendő virágok 1.—, —.35, fecskendő ibolyák —.40, folyton fecskendő üvegek, fecskendő-szivarok megtöltve —.35, fecskendő-szivarok —.40, fecskendő revolverek —.80, 2.50, jó illatú fecskendő töltethető fecskendő-szivarok —.50, alakok 1.75, 2 frtig, az ismert jófajta fecskendő-gyürük —.25, ibolya- és **uj, folyton tölthető** gyöngy-virág csokrok —.40, 1.50, ezek közt porczellán virágok is; fecskendő madárka 1.20, egyes fecskendő rózsák —.75, 2 ft. Fecskendő rózsakirálynő 1—2 forintig, fecskendő husvéti bárányka bábuval 2.40. Legfinomabb **illatszerek** és más **husvéti különlegességek,** melyek használatával csak a vevő ismertetik meg.

KERTÉSZ TÓDOR

Budapest, Dorottya-utcza 1.

Irásb. megrendeléseket idekorán kérem.

Kérem! Figyeljünk!

Törvényes felmondás folytán kénytelen vagyok

kendő és szövetáru

gyári raktáromat feladni.

Ennélfogva egész női kendő-raktáramat, mely

12.000 darab női 854

téli nagy kendőből

áll, eladom, darabját

csak 1 frtért.

Ezen nélkülözhetlen nagy kendőknek minden föltünő dicséretétől tartózkodom.

Ezen nagy női kendők **verseny-kendő** név alatt, mindenütt ismeretesek, pompás szinekben és franczia legujabb divatos árnyalatu kivitelben, mint: **vörös, fehér szürke, drapp, skót, török, barna, fekete, koczkás minden szinvegyülékkel, kék s szivárvány szinekben** s mig a készlet tart, készpénz vagy utánvét mellett szolgáltatnak ki.

Ha valaki valóban olcsó, nélkülözhetlen kendőt akar, akkor tüstént forduljon az alantirt czimhez.

Nélkülözhetlenek e kendők minden nőnek, ***házban, utczán, sétán, gyógy-helyeken kertben, mezőn és erdőben, valamint uton.***

Czim:

Wiener Tücher-Industrie

Wien, I., Kolowratring Nr. 9.

Thedo tanár szakállhagymája

legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növésének eszközlésére.

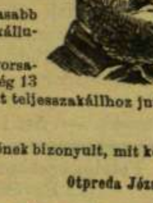

Számtalanon vannak, még legmagasabb rangu férfiak között is, kik szép szakállukat csupán e szernek köszönhetik.

E szer a szakállt hihetetlen gyorsasággal növeszti, úgy hogy általa még 13 éves ifjak is a legrövidebb idő alatt teljesszakállhoz jutnak, kiről a bizonyitványok ezrei is tanuskodnak.

Eder Ferencz gyógyszerész urnak Brünnben.

A nekem küldött Thedo-féle szakállhagyma kitünőnek bizonyult, mit köszönetem mellett ezennel tudomására adok.

Mistek, 1879. szept. 25-én. Otpreda József.

Fürst József urnak Prágában.

Szives köszönetemet a szakállhagymáért; nagyon ónak találtatott. Mindenkinek a legjobb lélekkel ajánlhatom.

Schwarzbach, 1875. febr. 25-én.

Hirt Károly s. k. épitési vállalkozó.

Fürst József gyógyszerész urnak Prágában.

A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig négyheti használa után örömmel látom régi óhajtásomat teljesedésbe menni. Kérem önt stb.

Teschen, 1879, május 23-án. Giudra Wenczel, órás.

Valódi minőségben Budapesten csak Török József ur gyógyszertárában király-utcza kapható; Pozsonyban Pisztory Felixnél, Mihálykapu Temesváron Tarczay Istvánnál. Egy csomag ára 2 frt 10 kr. 6251

ARCZBŐR.

A szépség egyik fő feltétele a szép arczbőr. Még a kevésbbé szép alkotású arcz is elbájolhat, ha annak bőre kifogástalan. A legszabályosabb szépség pedig csak akkor lesz kellően méltányolva, ha a bőr és annak szine nem nélkülözik a tisztaságot, fényt és fiatal üdeséget. Számtalan hölgy elveszti minden igényét a szépségre, ha arczbőre kifogásolható. Hogy tehát ez szép és életfrissesegü maradjon a késő aggkorig, használjuk a számos tekintély, s ezek között Pyefluch tanár Londonban, Raspi tanár, dr. Jünger, dr. Raudnitz, stb. által ajánlt, 4 év óta százezerektől sikerrel használt **Lengiel-féle nyirbalzsamot.** Ezen kedvelt szépitőszer a káros kendőzés, szenvedélyek vagy egyéb okoknál fogva tönkre tett arczbőrt, sőt a himlő által szétroncsolt bőrszervezetet is teljesen helyreállitja. A fonnyadt száraz bőrt ujra fölfrissiti és simává teszi, s annak kedves színezetet kölcsönöz, s leginkább a korosabb urak és hölgyek által figyelembe veendő. Hogy **Dr. Lengiel nyirbalzsamán** kivül nem létezik jobb és megbizhatóbb szer a bőr fentartása és szépitésére, mindazok elismerik, a kik kisérletet tettek vele. — Egy korsóval 1 frt 50 kr. — **Főletét Magyarország számára:** Török József gyógyszertárában **Budapest,** király-utcza 12. sz. a. **Pozsonyban:** Pisztory Bódognál. Mihálykapu. — **Temesvárott:** Tarczay Istvánnál. — **Zágrábban:** Mittelbach Zsigm. gyógyszert. 844

FONTOS

!TÁVOL-, RÖVID- ÉS GYÖNGE-LÁTÁSUAKRA!!!

A legjobb szemüveget nyújtja jótállás mellett

SOLOMONSON N. H. látszerész, váczi utcza 19.

Leggazdagabb választék párisi szinházi látcsők- és tabori távcsövekből, **5—20 frtig.**

Nagy választék amerikai emberi műszemekből.

Dr. FAYKISS

szepesi kárpát-növény-kivonata egy üveg használati utasitással 75 krajczár.

szepesi kárpát-növény-czukorkák egy skatulya használati utasitással 35 krajczár.

szepesi kárpát-növény-thea egy csomag használati utasitással 50 kr., kisebb csomag 25 krajczár.

Mell- és tüdő-betegeknek!

15 év óta a legjobb sikerrel használtattak és ajánltattak: köhögés, hurut, rekedtség, köh-hurut (szamár-hurut), náthaláz (influenza), szükmellüség, lélekzeti bajok, oldalszúrás, kifejlett torokgyulladás, tüdőgyulladás és egyéb kimeritő és gyengitő betegségekben. Valódi minőségben kaphatók magánál a készitőnél **Fáykiss József,** gyógyszerésznél Temesvárott (Józsefváros); Budapesten: **Török József** gyógyszerésznél király-utcza 12. sz.; **Thallmayer és Seitz,** kereskedőnél, **Édeskuty L.,** Erzsébet-tér 1. sz., **Kochmeister Frigyes utódainál,** és a legtöbb magyarhoni gyógyszertárban. 857

A szép bajusz

az ifju legfőbb dísze. A bajuszta lan nem talál leányoknál szerelemre. Ba jusz nélkül nin csen csók. A kinek még nincs bajusza, az csak azonnal rendeljen egy szelencze

Musfacher balzsamot

Paul Bosse, Frankfurt a/Main, Schillerstrasse 12. Bámulni fogja az eredményt. Doboza az egész ausztria birodalomba bérmentes megküldés mellet 1 Fl. 80 Xr. a pénz beküldése vagy utánvétele mellet. A meg küldés vám mentes.

Raktár: Dankowski István urnál, Budapest József-tér 2.

Dr. Pattison köszvény - gyapotja

azonnal enyhiti és gyorsan gyógyitja a 690

köszvény és csúz

minden nemeit, ugymint: arcz-, mell-, nyak- és fogfájásokat, fej-, kéz- és térd-köszvényt, tagszaggatásokat, hát- és ágyékfájásokat.

70 krajczáros egész, és 40 krajczáros fél csomagokban Budapesten Török József gyógyszertárában a »szent lélekhez«, király-utcza 12., és Gerhardt A. gyógyfűkeresk. »a fekete kutyához«, rózsa-tér 5. Ritter Imre fiai gyógyfűkeresk. »a remetéhez«, sétatér-utcza 7. szám alatt. Pozsonyban Pisztory Bódog, gyógysz. »a vörös rákhoz« 170 Mihály-kapu.

Ma érkezett

25,590 rf legjobb minőségü gyapjuszövet

egész öltönyökre!

A brni egyesült posztóipar-testülettől

mesés olcsón, majdnem ingyen

898	frt kr.
1 egész öltöny 4 rőf legjobb minőségü gyapjuszövet csak	4.55
1 egész öltöny 4 rőf egészen finom gyapjuszövet csak	5.90
1 egész öltöny 4 rőf a legfinomabb és legelegansabb most csak	7.90
Lgfin. fekete brslnán. perovien szalon-öltönyre 4 rőf 22 frt helyett most csak	8.90
Továbbá	
5000 db 10/4 nagys. legfin. gyapju plaidkendő drbja csak	5.95
5000 db 12/4 nagys. legfin. gobelin ripszágyteritő drbja most	2.75
5000 db 12/4 nagys. igen elegans valódi diszvir. ágyteritő bojttal drbja csak	3.25
5000 db legfin. szin. oxford, creton vagy finom fehér chiffon-ing, bélelt mellel csak	1.35
5000 db legfin. legeleg. szin. czephir, madapol, vagy legfin. doubl chiffon-ing csak	1.65
2300 db legeleg. fehér szalon-ing sima vagy himzett mellel most csak	1.85

A legelegánsabb nyak- és zsebkendők fél áron.

Kapható SCHILLER L.-nél

a szép menyasszonyhoz SZ.-FEHÉRVÁROTT

Csomagolás ingyen!

Vidéki rendelmények azonnal és legpontosabban teljesittetnek.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

DÖNTVÉNYTÁR.

A magyar kir. Curia elvi jelentőségü határozatai.

Kiadja a JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY szerkesztősége.

Uj folyam. I. kötet. (XXIX. folyam.) Ára füzve 2 forint.
Uj folyam. II. kötet. (XXX. folyam.) Ára füzve 2 forint.
Uj folyam. III. kötet. (XXXI. folyam.) Ára füzve 2 forint.

Előbb megjelent:

I—II. folyam	frt 2.—	VIII—IX. folyam egyenként	frt 2.—
III—VI. folyam egyenként	frt 2.—	X. folyam	frt 3.50
VII. folyam	frt 2.50	XI—XXVIII. folyam egyenként	frt 2.—

Tárgymutató a Döntvénytár

(m. kir. Curia semmitőszéki és legf. itélőszéki osztályának elvi jelentőségü határozatai)

I—XV-dik és XVI—XXV-dik folyamaihoz.

Szerkesztette Dr. DÁRDAY SÁNDOR.

Ára füzve egy-egy kötetnek 2 frt 80 kr. — Angolvászonba kötve 3 frt 60 kr.

UJ FOLYAM 1882.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG

PÁRTOLÓI KÖNYVTÁRA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG Pártolói Könyvtárának kiadója, a Franklin-Társulat, teljesen szétküldvén a vállalat múlt évi folyamát, nemcsak eleget tett kötelességének, hanem igéreténél jóval többet is adott. Az évfolyam négy kötete: BÁNÓCZI JÓZSEFtől *Kisfaludy Károly életrajzának első fele,* CSATÓ PÁL *Szépirodalmi munkái,* GYULAI PÁLtól *Katona József és Bánkbánja,* s GYŐRY VILMOStól *a Svéd anthologia* az igért nyolcvan helyett közel száz ívet tesznek s három, művészi kivitelü arcképpel jelentek meg.

A vállalatot tetemes áldozatokkal folytatja úgy a Kisfaludy-Társaság, mint kiadója. Tudjuk, hogy ez áldozatok a legnemesebb ügy, a magyar nemzeti mivelődés ügyének érdekében hozatnak. Tudjuk azt is, milyen kötelességet ró e részben Társaságunkra a nemzet részvéte és folytonos támogatása, melyben részesül. A Pártolói Könyvtár fenntartásával, a rá forditott áldozatokkal is e kötelességünknek kivánunk eleget tenni: *a közizlés fejlesztése, a nemzeti szellem ápolása s a magyar nyelv mivelése* terén. E szempont vezette a Kisfaludy-Társaságot vállalata megalapitásakor, ez vezeti fenntartásában és szerkesztésében. Belőle merítjük a bizalmat, melylyel a magyar közönséghez, a nemesebb olvasmányok minden barátjához, azt a kérést intézzük, hogy vállalatunk új folyamait terjeszteni sziveskedjék.

A Pártolói Könyvtár fényes kiállitással és olcsó áron a hazai és külföldi irodalom válogatott termékeit nyujtja. Vezeti a Kisfaludy-Társaság könyvkiadó bizottsága, kiadja a Franklin-Társulat. Tartalmaz három-negyedrészben verses munkákat és regényeket, egy-negyedrészben széptani és irodalomtörténeti dolgozatokat. Évenkint 80—90 ívnyi terjedelemben 4—5 díszesen kiállitott kötetet ad, melyet pártolóink, kiknek aláirása csak egy-egy évre kötelező, fűzve 6, díszkötésben pedig 8 frtért szerezhetnek meg. Az 1882. évi folyam a következő munkákból fog állani, melyek folyó évi május haváig mindenesetre szétküldetnek:

BÁNÓCZI JÓZSEF: *Kisfaludy Károly élete és munkái.* II. és befejező kötet.
MOORE TAMÁS: *Lalla Roukh.* Keleti rege, ford. LEHR ZSIGMOND.
A Kisfaludy-Társaságnál dicséretet aratott műforditás.
PÁLFFY ALBERT: *Esztike kisasszony professzora.* Regény, két kötetben.

Ezek után egész bizalommal fordulunk a közönséghez azzal a kéréssel, hogy minél nagyobb számmal lépjen a Kisfaludy-Társaság pártolói sorába. Az alulirott bizottság igyekszik vállalatában a lehető legjobb olvasmányokat adni, a Franklin-Társulat neve pedig biztositékot nyújt a pontos és lelkiismeretes szállitás mellett még arra, hogy kiadványaink díszesség tekintetében is haladást fognak jelezni a magyar könyvpiacon.

Az aláirások egyenesen a Franklin-Társulat kiadóhivatalába (Budapest, IV., egyetem-utcza 4.) küldendők.

Gyüjtők tíz aláiró után tiszteletpéldányban részesülnek.

A Kisfaludy-Társaság alapitói a szállitási költséget magok viselik **s ha példányaikat kötve óhajtják, a kötés díját** (2 frt) **szintén a Franklin-Társulat kiadóhivatalába sziveskedjék beküldeni.**

Budapesten, 1883. február 15.

A Kisfaludy-Társaság könyvkiadó bizottsága:

Mailáth György elnök, Arany László, Beöthy Zsolt, Csiky Gergely, Gyulai Pál, Károlyi Tibor gróf, Kemény János báró, Lipthay Béla báró, Szász Károly, Szécsen Antal gróf, Szontagh Pál, Vadnai Károly, Wahrmann Mór, Zichy Antal.

CHIOCOCA - LIKŐR

(Liquor chiococae fortificans)

Tudományosan megvizsgálva, kipróbálva és tekintélyek által ajánlva, mint jelesnek bizonyult, határozottan ártalmatlan

életrendi szer,

különlegesen pedig mint gyors és kellemes

ÉLÉNKITŐ,

ébresztő és erő itő a gyöngült életi

IZOMERORE,

az idegek és feszerejök erősitésére; meglepő jótékonyan éltető, élénkitő és tölvidító hatásában; különösen petyhüdt izmoknál, és idült gyöngeségi állapotokban.

Izét tekintve, felülmulja a legfinomabb asztali likőröket. Számtalan elismerő és köszönő irat tekintélyektől, e **chiococa likőr** jelességéről szives megtekintés végett rendelkezésre állnak. Egy eredeti üveg, pontos használati utasitással minden nyelven, 3 frt o. é. Posta- és csomagolási dij 20 kr.

Fő szállitó raktár: *Weber K.* gyógyszertára Bécs, VII, St. Ulrichplatz 4 (hová minden levélbeli megrendelés intézendő).

Fiókraktár: Weisz József gyógyt. »a szerecsenhez« I, Tuchlauben.

Budapesten: Török József gyógyszert. király-utcza 12. Trieszt: Foraboschi, gyógyszert. al Camello. Prága: Fürst József, gyógyszert; Lemberg: Beizer S., gyógyszert.; Linz: Ruppert, gyógyszert., sétány; Temesvár: Jahner K. és Tarczay J. gyógyszert.; Zágráb: Fink L. gyógyszert.; valamint minden jó nevü bel- és külföldi gyógyszertárban. 771

LEGJOBB SZIVARKA-PAPIR

505 A

LE HOUBLON

franczia gyártmány.

!!! Utánzás ellen tiltakozunk !!!

Ezen szivarkapapir csak akkor valódi, ha minden lap LE HOUBLON bélyeggel és minden Carton az alábbi véd- és árujegygyel van ellátva.

MARQUE DE FABRIQUE C. C. Cawley & Henry Propre du Brevet

CAWLEY & HENRY, alleinige Fabrikanten, PARIS

Seuls Fabricants brevetés des Marques:

PAPIER ANANAS Couleur Mais Qualité supérieure | LE DRAPEAU NATIONAL Blanc ou Mais Aux Armes de chaque Pays

Singerstr. 15. zum gold. Reichsapfel" PSERHOFER J.-féle gyógyszertár Bécsben.

Vértisztitó labdacsok, ezelőtt **egyetemes pilulák**nak neveztetve, teljes joggal megérdemlik ez utóbbi elnevezést, miután valóban alig létezik betegség, melyben e labdacsok már ezerszeresen nem bizonyitották volna csodás hatásukat. A legmakacsabb esetekben, mikor számos más orvosság hasztalanul lett alkalmazva, e pilulák által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás állt be. **1 doboz 15 labdacscsal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., bérmentetlen utánvételnél 1 frt 10 kr.** (**Kevesebb 1 tekercsnél nem szállittatik.**) Számtalan levél érkezett, melyekben e labdacsok fogyasztói a legkülönbözőbb és sulyos betegségektől történt tölgyógyulásukért köszönetet mondanak. Mindenki, a ki csak egyszer tett velük kisérletet, tovább ajánlja e labdacsokat.

A sok köszönő iratból közlünk nehányat:

Waidhofen az Ybbs mell. 1880. november 2?.

Nyilvános köszönet!

Tekintetes ur! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalomban és hugyrekedésben; orvosoltattam is magamat, de minden siker nélkül, bajom mind rosszabbá vált, ugy hogy idő multával heves hasfájást is éreztem, (a belek összezsugorodása következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mihelyt csak a legcsekélyebb ételt vagy egy korty vizet nyeltem is le, alig birtam a puffadás, nehéz zihálás és fulladozás miatt egyenesen állni, mignem végre az ön, csaknem csodálatos hatásu vértisztitó labdacsai használatához folyamodtam, melyek nem téveszteték el hatásukat, s engemet csaknem gyógyithatlan bajomból tökéletesen megszabaditott. — Minek következtében én a tekintetes urnak vértisztitó labdacsai s más erősitő gyógyszereért nem győzöm hálám s elismerésemet elegendőképen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel.

Oellinger János.

Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az Ön vértisztitó labdacsaihoz juthatni, melyek nálam csodákat műveltek. Évek óta szenvedtem főfájás- és szédülésben; egy barátnőm 10 dbot adott az Ön kitünő labdacsaiból, s e 10 labdacs oly teljesen helyre állitott hogy csodálatos. Köszönettel kérek ujabban 1 tekercset.

Piszka, 1881. márcz. 13.

Parr András.

Ráyako, 1879. nov. 22.

Tekintetes úr! Az 1826-ik évtől kezdve egy két éves váltóláz után folyton beteg, s egészen oda voltam, heves derék- és oldalfájások, undor és émelygés, bágyadtság, forróság, álmatlan éjszakákkal voltak éltem napi gyötrelmei. Ezen 53 évi időközben 84 orvost, köztük két professort Bécsből hivtam meg tanácsadás végett, de mind hasztalan, bajom napról-napra sulyosabb lett. Még csak ezen év október 23. olvastam az ön csodalabdacsainak hirdetését, meghozattam, miután azokat utasitásszerüen 4 hétig szedtem, 70 éves létem dac ára ismét erőteljes és tökéletesen egészséges vagyok, ugy hogy most ismét egészen uj életnek örvendhetek. Fogadja azért legmélyebb köszönetemet az ön csodatevő gyógyszereért.

Örökre hálakötelezettje **Zwilling K.,** földb.

Bielitz, 1874. junius 2..

Tisztelt Pserhofer úr! Irásbelileg kell nekem és sok másoknak is, kiknek az Ön »vértisztitó labdacsai« egészségüket visszaadták, forró köszönetünket kifejezni. Igy sok betegségben labdacsai a legcsodásabb gyógyerőt tanusitották, a hol már minden más szer hasztalan volt. Nőknek vérfolyása vagy rendetlen tisztulásánál, nehézvizelés, gilisztabaj, gyomorgyöngeség és gyomorgörcs, szédülés és sok baj ellen gyökeresen segitettek. Teljes bizalommal kérném, ha ismét 12 tekercset küldene.

Teljes tisztelettel

Kauder Károly.

Tekintetes úr! Előre bocsátva azt, miszerint valószinüleg valamennyi gyógyszere hasonló jósággal bir, az ön **hires fagybalzsamával,** mely családomban több idült fagydagnak gyorsan véget vetett, daczára valamennyi ugynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, elhatároztam magamat az ön vértisztitó labdacsaihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóbisok segélyével megostromoljam régi idő óta aranyeres bántalmamat. Egyátalában nem restelem önnek bevallani, miszerint régi bajom négy heti használat után teljes tökéletesen megszünt, s én ezen labdacsokat ismerőseim körében a legbuzgóbban ajánlom. Az ellen nincs semmi ellenvetésem, ha ön ezen soraimat, — jóllehet néváláirás nélkül — nyilvánosság elé óhajtja bocsájtani.

Mély tisztelettel **T. K.**

Bécs, 1881. február 20

Csenoy, 1874. máj. 17.

Tisztelt uram! Miután »vértisztitó labdacsai« nőmet, ki sok évi idült gyomorbajban és tagszaggatásban szenvedett, nem csak az életnek visszaadták, hanem fiatal erőt is szereztek neki, nem állhatok ellen, más hasonló bajokban szenvedők kérésének, és kérném: nékem ujolag 2 tekercsesel küldene póstautánvét mellett e csodahatásu labdacsokból.

Teljes tisztelettel

Spisstek Balázs.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csúzos baj, nevezetesen hátgerinczbaj, tagszaggatás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülszaggatás, stb. stb. ellen 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-viz, cs. k. szab. valódi, **Popp J. G.-tól,** általánosan elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.

Szem-essentia, dr. **Romershausentól,** a látérő erősitésére és fenntartására; eredeti üvegcsékben à 2.50 és 1 frt 50 kr.

Chinai toilette-szappan, a legtökéletesebb a szappangyártás terén. Használata után a bőr bársony sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általánosan ismert jeles háziszer hurut, rekedtség, fojtóköh, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Fagy-balzsam **Pserhofer J-tól,** évek óta legbiztosabb szernek van elismerve, mindennemü fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégely 40 kr.

Élet-essenczia (prágai cseppek). jeles házi szer megromlott gyomor, rosz emésztés s mindennemü altesti bajok ellen. Eg üvegcse 20 kr.

Csukamáj-olaj, (Dorsch-féle), valódi eredeti, **Maagertől;** a legkitünőbb minőség. Egy üveg 1 frt.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolitja a lábizzadást s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit, és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 50 krajczár.

Georgé Pate pektorale-ja, sok év óta elnyálkásodás, köhögés, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok, gégebántalmak ellen legjobb és legkellemesebb segéd-szernek általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 krajczár.

Tannochinin-hajkenőcs **Pserhofer J.tól** évek óta orvosok és laikusok által valamennyi hajnövesztő szer között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállitott nagy szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, **Steudel tanártól** vágott és szúrt sebek, mérges kelevények, a lábak régi, időszakonkint felnyiló kelései, makacs mirigykelések, fájó pokolvar, sebes és gyulladásos mell, megfagyott tagok köszvény és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégely 50 krajczár.

Egyetemes tisztitó-só **Bullrich A. W.-tól.** Kitünő háziszer megzavart emésztés minden következményei, u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Valamennyi franczia különlegesség raktáron tartatik, vagy kivánatra pontosan és legolcsóbban beszereztetik.

A legtöbb elősorolt speczialitás kapható **Budapesten, TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában, király-utcza 12. sz. alatt is. 5302

Postai küldemények 5 frt aluli megrendeléseknél csakis az összeg előleges beküldése mellett, nagyobb összegeknél utánvéttel is eszközöltetnek.

Alulirott vételre ajánlja a

magyar általános takarékpénztár részvénytársaság részvényeit.

Befizetett tőke egy millió forint, elosztva 10.000 darab 100 forintos részvényre.

Ezen összegen kivül az alapitók szervezési költségekre, valamint tartaléktőke létesitésére az intézetnek részvényenkint 5 frtot vagyis összesen 50.000 forintot adtak át.

A magyarországi takarékpénztárak rendkivüli fejlődése s virágzása — átlagos nyereményük 18½% volt; — biztositja ezen társaságnak jövedelmezőségét is, melynek részvényei nemcsak biztos tőkebefektetésül, de tekintettel a jutányos árfolyamokra s azon magas árra, melylyel a legtöbb takarékpénztárak birnak, speculatióra is ajánlhatók.

Ezen részvények árfolyamában az 1882. évi osztalék benfoglaltatik s alulirottak azokat pontosan napi árfolyam szerint adják s azokra előleget is nyujtanak.

892 **Magyar leszámitoló és pénzváltó bank.**

1883. márcz. **75. sz.** 1883. márcz.

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbizásából szerkeszti

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

Visszaemlékezések. (I.) – Pulszky Ferencztől.
A rumánok és igényeik. — s.
Az arany legenda. (III.) Longfellow W. után, angolból. — Jánosi Gusztávtól.
Kossuth emlékirataitól. (II.)
Vámbéry műve a magyarok eredetéről. (II.) — Marczali Henriktől.
Közgazdasági szemle. A paraszt helyzete Olaszországban. — A földbirtok átruházásának rendszeréről. — Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság. — Az éjszakamerikai köztársaság pénzügye. — A történelmi társulat ipartörténeti vállalata. — sz.—
Nyilt-levél a szerkesztőhöz. — Trefort Ágostontól.
Értesitő: Wirth M.: Geschichte der Handelskrisen. Nagy Ernő. — Néhány észrevétel Marczali Henriknek «Vámbéry a magyarok eredetéről» czimü könyvismertetésére. Hunfalvy Pál. — Megjegyzések gr. Széchen Antal megjegyzéseire. Pompéry János.

A BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatszor jelent meg 80—90 ivnyi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi szemlévé változott át, s megjelen évenként tizenkétszer 120 ivnyi tartalommal, az eddigi előfizetési ár mellett.

A Budapesti Szemle tájékozni igyekszik a magyar közönséget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetitő kiván lenni egyfelől a szaktudomány és a mivelt közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. **E mellett lehető széles tért nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva.**

Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Az előfizetési pénzek az alulirt társulat kiadó-hivatalába küldendők be, vagy a könyvárusokhoz, a kik szintén föl vannak hatalmazva elfogadásukra.

FRANKLIN-TÁRSULAT,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

A nyujtható karszék,
szabadékozva Ausztria-Magyarország és Németországban,
unicuma a kényelemnek,

Csak tetszés szerint kell nyujtózkodni, s a szék magától hajlik a test után, anélkül, hogy erre valami mozgatás kellene. Ezen, eddig utol nem ért székeket fából vagy vasból készitik 733

Kitschelt Agoston örökösei,
cs. kir. udv. szallitók,
Bécs, I., verl. Kärntnerstr. 46 (Heinrichs-Hof)
Képes árjegyzékek Lit D. ingyen és bérmentve.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható:

A BÜNTETTEK, VÉTSÉGEK ÉS KIHÁGÁSOK.

A MAGYAR BÜNTETŐTÖRVÉNYKÖNYVEK (1878: V. ÉS 1878: XL. TÖRVÉNYCZIKKEI) SZERINT.

ISKOLAI HASZNÁLATRA.

ÖSSZEÁLLITÁ

Dr. WERNER REZSO.

Ara füzve 1 forint 80 krajczár o. é.

Az általános közkedveltségben részesült

mohai ÁGNES forrás

hazánk egyik legszénsavdúsabb

SAVANYUVIZE

kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban. Általában a viz mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyeken a szervi élet támogatása s az idegrendszer müködésének fölfokozása kivánatos.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Forrásleirások kivánatra ingyen szolgáltatnak.

Friss töltésben mindenkor kapható

ÉDESKUTY L.

m. k. udv. szállitónál, Budapest, Erzsébet-tér 7.

Ugyszintén minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben. 897

MÜLLER J. L.

ILLATSZER- ÉS PIPERE-SZAPPAN-GYÁROS

GYÁR: VII. ker., Rottenbiller-utcza 36. szám a., saját ház. BUDAPEST, RAKTÁR: IV. Koronaherczeg-utcza 2. sz., a „Virágkirálynéhoz".

Ajánlom saját gyártmányu illatszereimet és pipere-szappanaimat, ugy nagybani eladásra, mint a t. fogyasztó közönségnek posta utjáni rendelésére. — **Az általam készitett:**

MÜLLER J. L.-féle

CSALÁDI SZAPPAN.

Dr. GEBHARDT LAJOS egyetemi tanár és Rókus-kórházi igazgató ur által nekem kiadott bizonyitvány szerint, a finom szappan fogalmának és minden ahoz kötött követelményeknek tökéletesen megfelel s a bőrnek lágyságát és üdeségét idézi elő. Drbja 35 kr., 3 darab dobozban 1 frt.

CARBOL SZAPPAN.

Dr. Lenhossek József kir. tanácsos és magy. kir. egyet. tanár ur nekem kiadott bizonyitványa szerint kitünő óvszer ragályos betegségek ellen és fertőztelenitő hatással bir s a bőrkiütéseket eltávolitja. — Drbja 40 kr., 3 drb dobozban 1 frt 10 kr.

POUDRE DE SERAIL

legfinomabb arczpor.

BLAHA LUJZA (báró Splényiné) ő méltósága kedvelt arczpora és általa a következő sorokkal tüntettetett ki:

Tisztelt **Müller J. L.** illatszerész urnak **Budapesten.**

A **Poudre de Serail,** melyet ön feltalált, **valóban kitünő és neméban páratlan,** mert nem csak az arczon láthatatlan és tartós, de egyszersmind rendes használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpornál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságáért jövőben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni és meg vagyok győződve, hogy fölülmulhatatlan jóságáért általános elismerésnek fog örvendeni. Tisztelettel **BLAHA LUJZA.**

A Poudre de Serail fehér, rózsa és sárga szinben kapható. Egy doboz ára 60 kr. és 1 frt.

POMPADOUR CREME.

Ezen szer, melylyel a hires Pompadour asszony csodaszépségét késő aggkoráig fönn tudta tartani, anélkül, hogy az egészségének ártott volna, általam eredeti tisztaságban állittatik elő, s azt a tisztelt hölgyvilágnak a leghathatósabban ajánlhatom. Egy tégelylyel 1 frt 60 kr.

„IXIA LYS" a legfinomabb és legkedveltebb illatszer, mely illatának, kellemessége és tartóssága által tünik ki; flaçonja frt 1.50 és 3.

„EAU DE COLOGNE"

SAJÁT GYÁRTMÁNYOM. — Kitünő szer fej- és fogfájás ellen, nemcsak a fejet és szemeket erősiti, hanem a bőrnek is puhaságot és üdeséget kölcsönöz, az arcz gyengesége és a szemb jok megszüntettetnek, ha ezen szerrel közönséges vizzel vegyitve a szemet mossuk, vagy egy vele megnedvesitett ruhácskával borogatjuk. Kis üveg 40 kr. nagy üveg 80 kr. — Továbbá a következő kitünőbb illatszerek: **Fleurs d'Orang, Opoponax, Rezéda, Tuba-rózsa, Fehér-rózsa, Moha-rózsa, Chypre, Fleurs de Mai, Heliotrope, Jacinthe, Jokey-Club, Jasmin, Marachale, Mille fleurs, Muse, Newmown Hay** (széna), **Patchouly, Spring flowers' Ylang-Ylang, Violette de parme;** flaçonja frt **1.50,** és **2.50.**

Salicil szájviz és fogpor. Kiváló hatással bir a beteg foghus meggyógyulására s a fogakról az idegen alkatrészeket eltávolitja. Egy üveg szájviz 80 kr. kis üveggel 50 kr., egy doboz fogpor 80 kr.

BRILLANTINE folyadék lágyságu kenőcs, mely a szakál és bajusz valamint a haj fényét és lágyságát előidézi. s a kihullástól és törékenységtől is megóvja. — Egy kis üveggel 70 kr., nagy üveggel 1 frt.

Minden itt fel nem emlitett pipere- és illatszer, valamint mindennemű pipere-eszköz nálam nagy választékban kapható. — **Postai megrendelések utánvétellel pontosan teljesittetnek.**

Árjegyzéket kivánatra bérmentve küldök.

☛ **Minden czikk ezen bejegyzett védjegygyel van ellátva, s valódiságát az bizonyitja.** ☚

Fentebbi gyártmányok részben az alábbjegyzett elárusitóknál kaphatók:

Arad: Tones F. és társa a «fekete kutyához», és Rozsnyai Mátyás, Elias Ármin.
Bonyhád: Kramolini József.
Bánffy-Hunyad: Fáy Vilmos.
Hajdu-Böszörmény: Ray Lajos.
Békés-Csaba: Varságh Béla, Badics Elek.
Brassó: Stenner Frigyes.
Czegléd: Perzsay Sándor.
Debreczen: Mihajlovits István, Göttel Nándor, dr. Rothschnek Emil.
Déva: Lengyel G. gyógysz.
Eger: Buzát Lajos, Kölner Lőrincz.
Eperjes: Schmidt Károly.
Esztergom: Nitter F. és társa.
Gyöngyös: Vozári Tamás, Baruch József.
Győr: Horváth Ignácz.
Hatvan: Sperlágh József.
Hód-Mező-Vásárhely: Kiss Gyula.
Jászberény: Vogronits Kálmán.
Kassa: Hegedüs Lajos, Mégay Gusztáv, Jermy Károly, Quirsfeld K.
Kaposvár: Kecskési Tivadar, Augusztin Agoston, Laipczig Gyula, Babochai K.
Kalocsa: Horváth Károly.
Karczag: Szödi S.
Kecskemét: Molnár János, Katona Zs. gy.
Kolozsvár: Csapó Sándor, Wolf J., Biró J.
Komárom: Kirchner Mihály.
Léva: Bolemann Ede.
Losoncz: Plichta Lajos.
Lugos: Vértes Lajos gyógysz.
Maros-Vásárhely: Binder Károly.
Miskolcz: Grünwald Ede.
Mező-Tur: Borbás István, Spett Dezső.
Nagy-Atád: Pfiszterer Károly.
Nagy-Becskerek: Menczer Lipót.
Nagy-Kanizsa: Bachrach J. H., Sommer J.
Nagy-Károly: Füleki Pál.
Nagy-Kikinda: Brettner Ernő.
Nagyvárad: Unterkirchner Ferencz, Huzella M., Schön Miksa, Molnár Lajos.
Nagybánya: Haracsek József és fia.
Nagy-Röcze: Nandrásy G.
Nyiregyháza: Korányi Imre, Szopkó Alfr.
Orosháza: Sperlag Ignácz.
Orsova: Freyler Ignácz.
Pécs: Zach K., Cserta Ignácz.
Pozsony: Bauer János.
S.-A.-Ujhely: Pintér Ferencz.
Segesvár: Schuster Frigyes.
Selmecz: Sztánkay Ferencz.
Szabadka: Gálfy György.
Szarvas: Medveczky József.
Szathmár: Dr. Lengyel Márton, Böszörményi J., Bossin József.
Székesfehérvár: Szekerák és Hornyánszky, Csikós Endre, Diabella György.
Szeged: Aigner L., Barcsay Károly, Feilmayer Antal, Kovács Albert, Gál és Madár.
Szegszárd: Salamon Ármin.
Szentes: Várady Lajos.
Szombathely: Frankl és Ledofszky, Rudolf.
Sziszek: Gursky Ferdinand.
Temesvár: Steiner F. Jaromiesz Mihály.
Topolya: Radány Bertalan.
Vácz: Millmann Géza.
Zalaegerszeg: Hollósy József.
Zombor: Gallé Emil, Michelli Gyula.
Zólyom: Steg Lajos.

10-ik szám 1883. BUDAPEST, MÁRCZIUS 11. XXX. évfolyam.

RAYNAL KÖZMUNKAÜGYI MINISZTER.

BRUN TENGERÉSZETÜGYI MINISZTER.

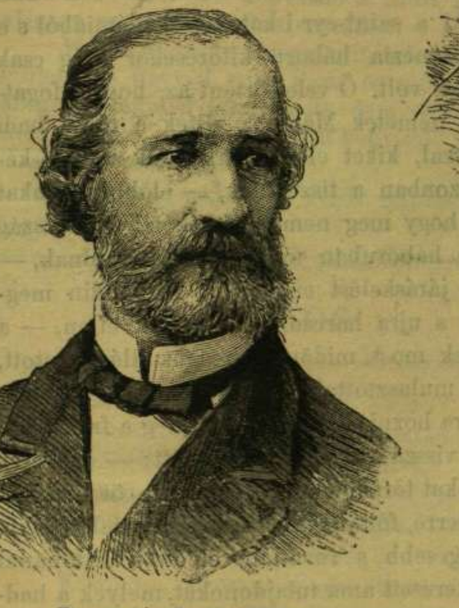

TIRARD PÉNZÜGYMINISZTER.

JULES FERRY MINISZTERELNÖK.

FEUILLÉE IGAZSÁGÜGYI MINISZTER.

MÉLINE FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER.

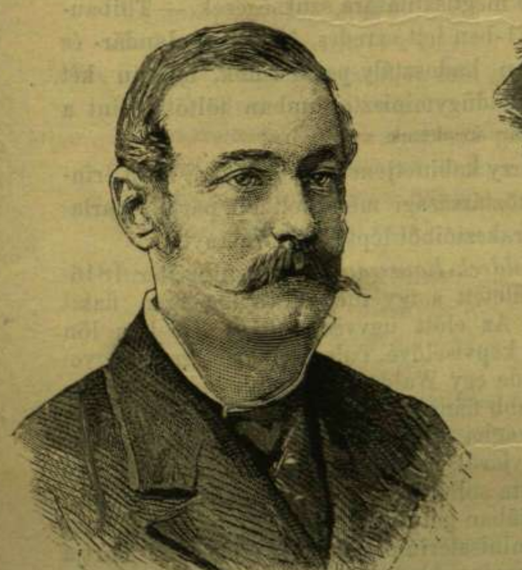

WALDECK-ROUSSEAU BELÜGYMINISZTER.

CHALLAMEL-LACOUR KÜLÜGYMINISZTER.

THIBAUDIN TÁBORNOK HADÜGYMINISZTER.

HÉRISSON KERESKEDELMI MINISZTER.

AZ UJ FRANCZIA MINISZTEREK.